

„Primorec“

izhaja vsakih štirinajst dni vsak drugi torek in stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje drž. več poštni stroški.

„Soča“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 5 gld. 20 kr. — Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 9

Primorec

Oglasi

se plačujejo za trisopno petil-vrsto:

enkrat . . . 8 kr.
dvakrat . . . 14 „
trikrat . . . 18 „

večkrat po pogodbi.

Vsa plačila vrše se naprej. — Posamične številke se prodajajo po 3 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotič).

K razmeram v Italiji.

Dunajska „Neue fr. Presse“ je prinesla sledeči popis iz dežele „avite culture“:

„Iz Sicilije, Sardinije, Apulije in od močvirnatih obrežij rimskih in toskanskih prihajajo v jednomer vznemirljive vesti o množnji in širjenju banditstva. Ni ga dneva, da ne bi časopisi poročali kolikor moči obširno o kakem roparskem napadu, pri katerem so navadno tepeni siromašni orožniki, ali pa morajo isti svojo požrtvovalno srčnost poplačati celó smrtjo ali so pa vsaj nevarno ranjeni.

Po nekaterih pustih krajih Sardinije in zlasti na planini Gallura je tako ukoreninjeno „plemenito rokodelstvo“ banditstva, da je postalo polagoma takorekoč socialna ustanova. Tu se je dogodilo že mnogokrat, da so zalotili kot člene roparskih družeb občinske asesorje, doslužene vojake ter celó menihov in duhovnikov. V Nuori je pred leti neki bogati občanar pogostil prefekta iz Sassari s srebrno pripravo, kojo je bil ukradel sam nekemu veleposestniku povodom nekega slovitega roparskega napada. Roparji smatrajo tam sami sebe kot nositelje nekega posebnega prava; oni ne beže pred čuvarji pravice, ampak spuščajo se z njimi v javni boj in, ako poročila v časnikih niso povsem natančna, tako, da ne nudijo zadostnega zadostčenja njih roparskemu ponosu, pošiljajo listom celó popravke — seveda potom kraljeve pošte.

Stare roparske tradicije žive še neuvenjene po strminah garganskih, nad apulsko planino, kjer so se po padu Bourbonov dogajala strašna grozodejstva. Tudi od tam prihajajo le prepogosto poročila o drznih napadih „maščevalcev ljudstva“ na bogate kmete, pošne sele in davkarje, včasih celó na cele pristave in skupine hiš.

V pokrajini Viterbo v temnem in gostem lesovju Machijev, raztezajočem se po obrežnem močvirju do Monte Amiata, ustanovila sta Tiburzi in Menichetti že pred leti in leti — državo v državi. Ona dva pobirata od posestnikov desetino in davke, delita kmetom in pastirjem pod zelenim drevesom neko svoje posebno pravo, in gorje izdajalec, ki bi mu prišlo na misel, da bi hotel izdati orožnikom njiju skrivališče. Kmalu ga zasači vojska dobro in strogo urejenih ogleduhov in ovaduhov — puška počni in poplačena je njegova krivda za vedno. Neki posestnik toži britko v „Don Chisciottu“ na takih odnošajih, pridodaje pa prošnjo, da se njegovo ime ne objavi, „kajti živi na deželi in mu je biti pripravljeno na vsakojaka presenečenja“.

V sodnem okrožju Viterbo je bilo obsojenih kakih sto kmetov in posestnikov, kojim je bilo dokazano, da so dajali brigantom tribut in jim delali drugačne usluge — ali državna oblast ni od takrat ganila niti z mezincem, da bi iztrebila take odnošaje. Prilčno jednako je položnje po nekaterih pokrajinah Sicilije, kjer je stvar še bolj zamotana po vrvenju med kmeti, po krizi pri pridobivanju žvepla in po zlem gospodarstvu občin. Poslednje dni se je sicer ministerski predsednik ujunačil do krepkega čina, odredivši, da je razdeliti državna posestva med kmete v okrožjih Palermo in Caltanisseta, ali večkrat napovedana in obljubljena vojska proti stra-

stan. Govornik je govoril o prihodnji novi cenitvi občinskih zemljišč in opozoril na jako pripraven obrazec za pritožbe, kateri ina naša tiskarna v zalogi; dalje je omenil kot podlago kmečkemu blagostanju: kmečke nerazdelne domove in kmečke zadruge. O vsem bo natančneje v „Soči“ — Naposled je bil z vsklikom zopet potrjen stari odbor. Le kot peti namestnik (katerega lani ni bilo) je bil izvoljen g. Miha Zega, naduč, in posestnik v Kanalu. — Številke, katere smo gori nasteli, dovolj jasno govore o delovanju tega društva. Naj bi hodilo vedno po sedanjih poteh!

nemu izsesavanju ubožnih slojev po občinskih tiranih ostala je le — pobožna želja.

Krivda na tej delavnosti in onemoglosti državne oblasti tiči v že tolikokrat omenjenem nedostatku, da prefekti, nižji prefekti in policijski uradniki ne znajo upravljati, ker so prisiljeni, da radi samoobrane podrejšajo svoje dejanje in nehanje političkim pomislekom. Oni prefekt, ki je tožil, da vsako upravno uprašnje dobiva v njegovi roki političko ostrino, da je vse zgolj politika in zato tudi gnilo in slabo, je tako malo pretiraval, da celó „Tribuna“ — gotovo nesumen vir — izreka danes jednako tožbo.

Uprava — tako piše omenjeni napredni list — je zavisna povsodi od političkega naziranja in pol. koristi, in kaj to pomenja, je kmalu povedano: to znači zmago mogočnega tudi tam, kjer ga obsojata zakon in morala; to znači, da imajo jedni nedopustno prednost, drugi pa krivično škodo; to znači, da se uničujeta javno blagostanje in država na korist onemu, kojega se bojimo.

Kako bi bilo priti v okom temu zlu? Mi poznamo le jedno sredstvo: da se zopet utrdi do smrti Viktorija Emanuela bolj in bolj zrušeno ravnotežje med državo vzdržujočimi silami, sosebno pa med oblastjo, slovečo na pravicah naroda, in pa krono, ki je res potrebna notranjega ojačenja. Unicum suum“.

In po taki državi hrepenijo primorski neodrešenci!

Goriške novice.

* **Občni zbor „Sloge“** se je vršil učeraj od 11 $\frac{1}{4}$ predp. do 1 $\frac{1}{4}$ pop. Ukljub slabemu vremenu se je zbralo zadostno število društvenikov, da je bilo mogoče veljavno zborovati. Zbor je vodil predsednik dr. A. Gregorič. Natančneje poročilo objavi „Soča“. Tu omenjamo le, da je tajnik prečital odborovo poročilo, ki se je omejevalo le na glavne točke društvenega delovanja, kakor: „Slogini“ zavodi (8-razredna ljudska šola, 3 otroška zabavišča in 2-razredna obrtna šola), boj za slovensko šolo, letošnje volitve, volilni shodi, porotniki, furlanski tramvaj. Župnik Kocijančič iz Roč je izrekel odboru zahvalo in izrekel razne želje društvenikov in ljudstva, zlasti gledé na toliko zaželjeni jugoslovanski klub. Predsednik je pojasnil razmerje med jugoslovanskimi poslanci, na kar je povedal društveni tajnik nekaj o razmerah v Dalmaciji, ki ovirajo druženje vseh tamošnjih poslancev v enem klubu. — Društveni račun kaže: za I. politično društvo: a) dohodkov 223 gld. 73 kr.; b) stroškov: 220 gld. 46 kr. — II. za zavode: a) dohodkov: 6414 gld. 97 kr.; b) stroškov: 6216 gld. 72 kr. (Med dohodki je darov 3141 gld. 12 kr.; predsednik dr. A. Gregorič sam je daroval pod svojim imenom 621 gld. 50 kr. — Proračuna za prihodnje leto ni; namesto tega je shod sklenil nekaj, kar bi moralo prisiliti merodajne oblasti, da takoj poskrbè za otvoritev mestne ljudske šole. —

Pri posamičnih nasvetih je predlagal župnik Grča resolucijo, v kateri se izreka poljedelskemu ministru zahvala za besede ob svojem nastopu, da hoče skrbeti za kmečki

stan. Govornik je govoril o prihodnji novi cenitvi občinskih zemljišč in opozoril na jako pripraven obrazec za pritožbe, kateri ina naša tiskarna v zalogi; dalje je omenil kot podlago kmečkemu blagostanju: kmečke nerazdelne domove in kmečke zadruge. O vsem bo natančneje v „Soči“ — Naposled je bil z vsklikom zopet potrjen stari odbor. Le kot peti namestnik (katerega lani ni bilo) je bil izvoljen g. Miha Zega, naduč, in posestnik v Kanalu. — Številke, katere smo gori nasteli, dovolj jasno govore o delovanju tega društva. Naj bi hodilo vedno po sedanjih poteh!

* **Dr. Gustav Gregorin** je solastnik (z bratom) premoženja in trgovine v Sežani. Kot tak je tudi volilec. Ali pri zadnjih volitvah glavar ni dovolil, da bi mogel biti izvoljen za volilnega meža, češ, da nima pasivne volilne pravice. Dr. G. se je pritožil celó do upravnega sodišča, ki je razsodilo, da taki solastniki nimajo pasivne volilne pravice.

* **Državnozborna volitev.** — Dne 17. t. m. je bil izvoljen za državnega poslanca knez Hohenlohe namesto odstopivšega grofa Franca Coroninija.

* **Porotne obravnave** prično 4. nov. — Prvi bo na zatozni klopi prefrigan slepar Camaur iz Kormina, ki je sedel 15 mesecev že v preiskovalnem zaporu. — Druga obravnava bo proti bivšemu dolgoletnemu županu v Breginju M. K.; obravnava je preračunjena na 8 dni. Čuli smo, da je obtožnica spisana le v laškem jeziku; obsežna je baje 24 pol. Proti laški obtožnici se ni pritožil. Zagovarjal ga bo dr. N. Tonkli; obtožbo bo zastopal dr. Sanzin; občino breginjsko bo zastopal dr. Karol Triller iz Tolmina, kateri pa nima besede pri sestavljanju porote. In takó utegnemo po krivdi svojih ljudi zopet doživeti skandal, da bo v čisto slovenski zadevi laška obravnava. Obtoženec, javni tožitelj, zagovornik, priče — vse slovensko, obtožnica pa laška in torej tudi laška razsodba! Lepe razmere po — svoji krivdi!

* **Hohenlohe pri delu.** — „Corriere“ od sobote poroča, da knez H. je šel pretekli petek v Rim, kjer se bo pogajal s samim Crispijem o podaljšanju furlanske železnice v Italijo! — Druge skrbi nimajo, kakor kakó bodo tesneje zvezani z Italijo! Isti list poroča tudi, da je H. že govoril z Badenijem in mu priporočal primorske Italijane; Badenij mu je baje marsikaj obljubil. Tudi v vprašanju o dvojezičnih napisih da se je Badenij izjavil v laškem zmislu. Oficijozni „Corriere“ je zategadel kar pijan od veselja.

* **Volk?** — Iz Gradišča ob Soči je priobčil tržaski „Piccolo“ dopis, da je v Trnovskem gozdu dolgo časa strašil ljudi — volk. Dolgo časa so ga baje zasledovali, a 23. t. m. ga je ustrelil gozdni čuvaj pri Lokvah. — Nam ni ničesa znano o tem „volku“!

* **Povodnji.** — Poprej smo imeli sušo, ki je vzela vse jesenske pridelke, zdaj pa imamo povodnji. Soča je zeló narastla. Vipava pa je narastla takó, da ob njej niso mogle delati ne žage ne mlini. — Vipava je odnesla tudi v Gorici dobro znana g. V. D., ki je v njej iskal in našel smrt. Kaj je gnalo v smrt starega, bogatega moža, je uganka!

* **Naše ceste.** Vážnost in potreba dobrih cest in kolovozov se sploh priznava; zato je bila državnih upraviteljev in ljudskih zastopnikov, ki so se svojih dolžnostij zavedali, že od nekdanj ena glavnih skrbij, da so pospeševali javna občila, ki omogočijo promet in občevanje raznih krajev in dežel mej seboj. Marsikateri javni upravitelj moral je požirati grenke besede, ko je silil občine, da so napravljale potrebne ceste in poti; ali ko je bila cesta dokončana in trud pozabljen, so ljudje blagrovali take moze, ki so jih s silo pripravili do tega, da so si omislili potrebnih občil in zvez s sosednjimi občinami. Dandanes skrbi tudi država za to, da se napravljajo potrebne ceste ter zboljšujejo in popravljajo stare; a naši zastopniki skrbijo za to, da vlada ne odneha pri teh svojih prizadevanjih. Našim čitateljem je znano, koliko se naša državna poslanca trudita, da bi vlado nagnila k nekoliko hitrejšemu in izdatnejšemu delovanju v tem obziru.

Kot sad njih truda smo že omenjali to, da se ceste merijo v braniški dolini, v gornjih Brdih ob italijanski meji ter v strmih svetih med Kobariidom in Srpenco. Proračun, ki ga je vlada predložila za leto 1896, kaže, da tudi v drugem oziru je bil trud naših poslancev uspešen. Za izredna cestna dela dobivala je naša deželica navadno po 20.000 do 25.000 gld. na leto. Za prihodnje leto 1896 pa namenjenih v to svrhu 96.500 gld., in sicer 28.500 za furlanski ter 68.000 gld. za slovenski del dežele. Furlani dobijo vrhu tega 60.000 gld. podpore za svojo lokalno železnico, da ji ne zmanjka oglja. Kot četrti rok za urejenje Tera in Soče dobijo 5.000 gld., kot prvi rok za železen most čez Ter na cesti iz Vilessa proti Rudi, pri čegar proračunu so se bili furlanski strokovnjaki usteli kakor navadno, za tretjino, namreč 50.000 gld., dobijo 23.500 gld., katerim bo sledil v letu 1897 drugi rok v enakem znesku. Opozoriti nam je le to, da za to podporo sta vložila svojo prošnjo tudi naša poslanca ter takó pokazala, da ne prezirata resničnih potreb furlanskega ljudstva.

Na slovenski strani je odmejeno: za popravo koroške državne ceste med Bolcem in Predelom drugi rok 30.000 gld.; za popravo iste ceste med Rodežem in Desklo (km.76-77) prvi rok 5.000 gld.; za razširjenje in popravo državne ceste od Ušnika pri Čiginju čez Sv. Lucijo do Idrije, ki je preudarjeno na 140.000 gld., četrti rok 10.000 gld.; za okrajno cesto po Bački dolini od Hudejužne do Podbrda in kranjske meje, ki se dela že 20 let, sedmi rok 10.000 gld.; za okrajno cesto iz Kanala skozi Avče do tolminsko-kanalske meje, ki je cenjena povprek na 100.000 gld., prvi rok 10.000 gld.; za okrajno cesto iz Soče v Trento, cenjeno na 20.000 gld., prvi rok 3.000 gld. Vrhu tega se je povišal redni znesek za vzdrževanje in popraviljanje državnih cest na Primorskem, ki znaša letos 105.300 gld., za okroglih 5.000 gld., ter bo znašal k letu 110.300 gld.

Pri tej priliki pa ne moremo zamolčati, da popraviljanje in širjenje državnih in drugih cest napreduje pri nas silno počasno in da tega ni kriva osrednja vlada, marveč izvrševalni organi v deželi. Vlada nakazuje leto za letom potrebni denar, a njeni organi ga ne porabijo o pravem času, ker zaostajajo z delom, in ubogo ljudstvo se po tem po pravici pritožuje. Za Bačko dolino je bilo dovoljenih za tekoče leto 10.000 gld.; a ta denar ne bo porabljen do konca leta in državni zbor bo moral podaljšati ta kredit, da ne zapade. Za cesto ob Idriji se pa niso porabili niti tisti zneski, ki so bili dovoljeni za leto 1893 in 1894, skupaj 20.000 gld. Tudi ta znesek treba z novim finančnim zakonom podaljšati, da ne zapade. Občine ob Bači in ob Idriji naj se pritožijo pri glavarstvu in namestništvu, da se delo pravočasno izvrši. Naša državna poslanca naj pa pazita, kako se delo izvršuje, ter naj bosta še dalje neutrudna zagovornika naših koristij.

* **„Goriški Sokol“** je imel v soboto zvečer napovedani izredni občini zbor. Zbralo se je zadostno število domačih udov za sklepčnost. — Starosta je razlagal zboru

dvoje nazorov; jedni govore za spremembo pravil, drugi pa za to, da bi pustili pravila v miru ter vse potrebno ukrenili le s sklepi odbora in zbora. Več slučajev pri drugih naših društvih nas namreč uče, da je bolje, ne spreminjati pravil. — Zbor je soglasno odobril drugo misel, namreč: pustimo pravila in določimo razmerje med domačimi in zunanjiimi udi le v odboru in zboru na podlagi sedanjih pravil. — Zbor je bil za vse navzoče društvenike prav zanimiv, a odboru bo odslej delo olajšano, ko vidi, kakega mnenja so društveniki. — Priglasivši se št. Andrežci in Ozeljanci se torej sprejmo na podlagi sedanjih pravil. — Ako bo v nedeljo lepo vreme, pojde v nedeljo odbor v št. Andrež, v nedeljo 14 dni pa v Ozeljan. Natančneje bo naznanjeno v prihodnji „Soči“ in s posebnimi naznanili. — Upamo, da mladina v okolici se bo čedalje živeje zanimala za to prekorsno društvo, sebi v čast, narodu v slavo!

* **Otrok zgorel.** — Že zopet!! 3-letni Šfiligoj v Medani se je igral z žveplenkami. Užgal si je krilce in opeknel se takó, da je kmalu umrl! Stariši, pazite na žveplenke.

* **Iz Bolca** nam poročajo, da je v noči od nedelje na ponedeljek strašno bliskalo in grmelo in velik veter je bučal od severovzhoda. Ko so ljudje ustajali, zagledali so z velikim začudenjem — prvi sneg.

* **S Ponikev** na Tolminskem nam poročajo, da tamošnje cerkveno predstojništvo je sklenilo, napraviti nove cerkvene stole na svoje, t. j. cerkvene stroške. Seveda novi stoli bodo enaka last vseh duhovnjakov, kar ni po volji dosedanjim gospodarjem.

Osebnosti. — C. kr. namestnik v Trstu imenoval je občinskega zdravnika v Ajdovščini, dra. Huga Finka, začasnim ces. kr. okrajnim zdravnikom v političkem okraju Tolminskem.

— Dne 21. t. m. ob 3. pop. je umrl v Gorici, za Mesnicami št. 5., g. Alojzij Sepenhoffer, trgovec s sadjem in hišni posestnik v Gorici; star je bil 74 let. — Gospod S. je bil žrtev nesrečnega slučaja. Pravnik g. T. (Slovenec) je vozil s kolesom po ulici za vojašnico; ker je bilo tam nakrat več vozov, prišel je v hudo stisko; hotel je smukniti dalje, a v istem hipu se je pokazal pokojni S., v katerega je telebnil z vso silo; prekucnila sta se oba, ali g. S. je umrl po osmih dneh, kajti starega moža je zeló pretresel udarec kolesa in padeč na tla. — Gosp. S. je bil pravi Goričan stare korenine, Slovincem zeló prijazen mož, vse-skozi pa lojalen Avstrijec. Sinovi iz prvega zakona so znani nasprotniki Slovencev, jeden je celó glavni sotrudnik „Corrierov“. To je pokojnika jezilo. Drugič poročen z zavedno Slovenko, vzgojeval je najmlajšega sina v slovenskem duhu in dal ga v slovenske šole, ker je spoznal, da v Gorici imajo le Slovenci prihodnost. Njegova živeča soproga, g. Eliza roj. Drolle, je vedno izdatno podpirala vsa narodna podjetja v Gorici in žrtvovala že veliko denarja za „Slogine“ zavode. — Njej in sinu, ki srčno žalujeta po častitem pokojniku, izrekamo iskreno sožalje.

Pogreb se je vršil v sredo popoldne; bil je jako skromen, ker je tako hotel pokojnik. Zató so razpošiljali naznanila o smrti z večine še le po pogrebu.

— Poštni odpravnik P. iz Tolmina se je ustrelil pretekli terek tu v Gorici. Mladenič je zakrivil nekaj nerednostij na pošti, vsled česar je prišel v disciplinarno preiskavo; ob enem je bil prestavljen v Divačo. To ga je takó razburilo, da si v svojem ponosu ni upal med ljudi, da se ni vedel kam dejati od sramote. Ker je bil ob enem zeló vroče krvi, storil je konec mlademu življenju s svinčenko iz samokresa skozi senci. Upajmo, da ni storil tega čina v polni zavesti, marveč v stanju duševne zmote, vsled česar mu bo Bog milostljiv. Naše iskreno sožalje rodbini!

— Gospod Josip Redl, c. kr. gozdarski višji svetnik in načelnik gozdarskemu ravnateljstvu v Gorici, praznoval je minolo sredo čil in zdrav štiridesetletnico vspešnega svojega službovanja.

To priliko so porabili mnogobrojni prijatelji in občudovalci njegovi, da mu izkažejo svoje spoštovanje in odkritosrčno ljubezen.

Deputacija uradnikov širnega področja tega ravnateljstva se mu je poklonila in mu izročila prekrasen album; gozdni pazniki pa so mu podarili srebern tintnik.

Občina Trnovo, za katero ima gospod višji svetnik velike zasluge, imenovala ga je častnim občanom; prelepo izdelani diplom mu je izročila v dan slavnosti.

Gospod Redl je radi svoje možatosti in prirojene prijaznosti v vseh krogih jako priljubljena in čislana oseba; posebno pa ga ljubi in čisla mnogostevilno podrejeno mu osebje. Težko je dobiti tako blagega predstojnika; svojim uradnikom je pravi oče.

Radodarni doneski. — Za „Slogine“ zavode so došli v zadnjih dneh ti-le doneski: Č. g. Strekelj Edvard, kaplan v Rihembergu, 2 gld. — Č. g. Čigon Karol, vikarij v Vojsčici, 3 gld. — Č. g. Blažko Alfonz, kaplan v Podmelcu, 2 gld. — Po seji „Solkanke Čitalnice“ v Mozetičevi krčmi v roke „Sočinemu“ uredniku 2 gld. 17 kr. — Na predlog rodoljubnega gospoda Alojzija Makovca zložila vesela rihemberško-briska lovska družba z došlimi Slovenci iz Gorice, „za našo zlato deco“ 4 gld. 20 kr. — Vesela družba na Gajševici pri g. Komelu zbrala 1 gld. 52 kr.

Slovenski poslanci na Dunaju ostanejo tudi zanaprej takó, kakor doslej, nekateri v Hohenwartovem klubu, drugi pa z Dalmatinci vred v slovensko-hrvaškem klubu. — Mi sami nismo nikdar verjeli glasovom, ki so trdili, da se zadnji zopet vrnejo v klub nemškega grofa H. In res, najnovejša poročila zatrjujejo, da slovensko-hrvaški klub si hoče ohraniti prosto roko in popolno nezavisnost, kar pa naj seveda ne moti dobrih odnošajev do H. kluba. — Prav! H. klub ima med zavednimi sloji slovenskega naroda takó slabo ime, da bi bila v nevarnosti popularnost poslancev, ki bi se vrnili vanj.

Deželni šolski svet je imel v soboto teden sejo, v kateri je bila slovenska šola v Gorici edina točka dnevnega reda. Kaj je bilo sklenjeno, ne vemo natančno. (V tem pogledu soglašamo s „Corrierom“, ki protestuje proti nazoru, da tudi zastopniki ljudstva, poslani v deželni s. svet po deželnem odboru, se držé nekake „uradne tajnosti“. To res ne velja! Zastopniki ljudstva bi morali o vsem poročati ostalim deželnim poslancem in posvetovati se z njimi!) — Čuje se pa, da je deželni šolski svet slabo varoval svoj ugled, kajti zopet in zopet je dal mestnim upornežem priliko, da se odlašajo izvršitev pravovelnega ukaza. Jasnó je vsakomur, kdor ni slep, da mestni zastop noče ničesa storiti, čemu torej toliko prizanašanja?! — O, v Ljubljani je slo hitreje! Nu, tam je slo za nepotrebne nemške šole, v Gorici pa za prepotrebne slovenske, to je razloček!

Laškega kluba v državnem zboru menda ne bo. Istrski napeteži so torej zastopnj ropotali, a naši so jim pritrkovali brez uspeha. Za tak klub ne marajo ne tržaški in ne trentinski poslanci, kajti med njimi so velika nasprotstva v — gmotnih koristih. Namesto laškega kluba pa je ostal še dalje klub levega centra, to je bivši Coroninjev klub brez Coroninija. Predsednik mu je Nemeč grof Dabsky, podpreds. pa tržaški poslanec Burgstaller. Laška poslanca iz Istre, Rizzi in Bartoli, sta izstopila. Knez Hohenlohe je baje takoj pristopil temu klubu, kar so mu tržaški listi zeló zamerili; to novico zanikajo najnovejše vesti z Dunaja. — Nekateri listi so trdili tudi to, da trentinski poslanci so z večine tudi v politiki navskriž z laškimi tovariši na Primorskem; oni so namreč v boju z Nemci in Slovanom prijaznejši, glasovali so celó za celjsko gimnazijo, dočim naši Lahi se vežejo z nemškimi liberalci v srditi boj proti vsemu, kar je slovensko. — Dal Bog, da bi poslanci v Trentu ostali takih zares pravičnih nazorov.

Drobne novice. — V Čepovanu so umrli za grizo dva otroka in en mož. — Ministerstvo je razveljavilo ukaz namestništva, da na poštnem pečatu je rabiti le ime Čepovan brez spake Chiapovan. Čudna novice! — V Gorenji Trebuši je bil izvoljen županom g. J. Podgornik, po domače Renko. — V Lo-

kavcu je izkopala 22. t. m. sodna komisija že 12 dnij zakopanega otroka; spoznala je, da je umrl za opeklinami. Stariši so v preiskavi. — Dražba hrane za kaznjence v goriški ječi na tri leta bo dne 31. t. m. — V Kobaridu se je vpisalo v c. kr. pripravljalnico za učiteljska 6 domačih in 11 tujih učencev; med temi je 7 deklic. — V Logeh (kobar. Kot) so dozidali cerkev: zvonik še nima strehe. Oltar je tudi že postavljen, da bo čez zimo služba božja v cerkvi, če tudi še ni povsem dovršena. 20. t. m. je bila blagoslovljena; blagoslovil jo je preč. g. župnik Fr. Kranjec v Breginju. — Štefan Nanut, težak na kolodvoru, je umrl nagle smrti; nesel je nekemu stotniku prtljago do Sudovega hotela, a tam se je zgrudil na tla, in v par minutah je izdihnil dušo. — Gradisce ob Soči dobí baje električno razsvetlovo.

Šolske vesti. — Ministerstvo za uk in bogočastje je imenovalo v izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Gorici z italijanskim in slovenskim učnim jezikom za triletno dobo 1. j. do konca š. leta 97./98.: Za načelnika Tilha dr. Schreiber-ja š. svetnika, dež. š. nadzornika in ravnatelja velike realke; za načelnikovega namestnika: Frančiška Hafner-ja, ravnatelja ženskega izobraževališča. Ude komisije: Frančiška Vodopivec, ces. svetnika, okraj. š. nadzornika in glavnega učitelja; glavne učitelje: Jožefa Motza, Vinc. Bežeka in Miklavža Ravalica, gimnaz. profesorja in okr. š. nadzornika Jožefa Culota; profesorje realke Frančiška Plohla, Ferdinanda Seidla in Alojzija Möstla; vadnična učitelja Ivana Mercina in Karola Travana, in učitelja telovadbe Alojzija Kuršena.

— Spremembe in imenovanje učiteljev v okraju goriške okolice: Učitelj Jožef Orel postal je nadučitelj v Prvačini; učitelj iz Levpe Andr. Tomazič imenovan je za učitelja v Lokavcu; zač. učiteljica v Podgori Ida Vergna postala stalna v Renčah; zač. učiteljica v Ajdovščini Justina Vuga postala tam stalna; podučitelj v Rihembergu Alojzij Trampuž postal zač. učitelj na Banjšicah; podučitelj v Kalu Fr. Križman postal zač. potovalen učitelj za Levpo-Zavrh; učiteljica Karla Kocijančič se je preselila iz Šempasa v Podgoro; podučiteljica Virginija Garlatti iz Grgarja postala zač. učiteljica v Šempasu, a v Grgar prišla def. učiteljica iz Križa g. Pavla Kumar; zač. podučiteljica v Medani Karla Komac postala zač. učiteljica v Šmarjah; od izprašanih učit. kandidatov imenovalo se je: Ant. Toroša zač. potovalnega učitelja za Srednje-Kambreško, Alojzija Urbančiča zač. učiteljem v Kalu, Frančiška Golja podučitelja v Rihembergu in Jožefa Vidoza podučitelja v Ločniku.

— V slovensko lj. šolo v Ločniku se je vpisalo letos 69 otrok. — To je pač dokaz, kakó potrebna je bila ta šola. Nasprotno pa se vedno ni v zakonu utemeljena laška šola v Podgori, ker je premalo otrok. In vendar jo vzdržuje slovenski okraj! V očigled nestrpnemu nasprotstvu nasproti Slovincem v Gorici bi moral pomnoženi c. kr. okrajni šolski svet odkloniti stroške za to šolo! — Kakó smo Slovenci pač krotki ljudje! Lahonom vzdržujemo šole celó tam, kjer nimajo niti zadosnega števila otrok, dočim v Gorici s 450 otroci, ki hodijo zdaj v „Slogino“ šolo, ne moremo doseči slovenske šole!

Naše železnice in ceste. — Za predelško železnico je prišel jako nepovoljen glas z Dunaja. Najnovejša sprememba pri vladi je za njo zelo neugodna, kajti baron Wittek je bil za njo vnet. — Pač pa je došlo pismo grofu Francu Coroniniju, ki je vodil deputacijo k cesarju in ministrom: 1. da se pridno delajo načrti in proračuni železnice čez Ture (ki bi se pa vendarle podaljšala po Soški dolini); — 2. da vlada zgradi vipavsko železnico, ako dežela kaj pripomore; — 3. da se delajo načrti za (nepotrebni) parni tramvaj iz Gorice v Oglej. — Od Kobarida do Trnovega pridno merijo novo cesto. Merjena je takó, da koncem Kobarida ne pojde dolí k Soči, pač pa pojde

naravnost čez pečine v ravni črti vrh kobariskega klanca. Dve hiši bosta morali biti odstranjeni. To bo zares lepo delo! No, začeli so ga že pred 40 leti, a ne dokončali. V kraju „za gradom“ so celi odlomki že gotove ceste; tudi temelji za mostove so bili že dogotovljeni. Delo bo stalo okoli 250.000 goldinarjev.

Plavljene drv po Soči. — O svojem času smo poročali, da je nakupil solkanski Lenassi cele gozde v Idrijski dolini; priobčili smo tudi pritožbe, da delavci gozde kar uničujejo, da sekajo več nego imajo pravice itd. Te pritožbe so nekaj pomagale. — Dne 24. avgusta so vrgli pri Sv. Luciji do 40.000 metrov drv v Sočo; plavljenje je slo zelo počasi, kajti voda je bila majhna; še le po 7 dneh so priplupele večje množine drv do Solkana; tam so jih s posebnim vzdigovalnikom prenašali v zalogo. — Pri tej priliki resno besedo hribovcem! Premislite dobro, rojaki, kaj delate. Ne prodajajte nikdar več tujcem cele gozde drv. Ako hočete kupčevati z drvi, zložite se sami v posebno družbo, sekajte in plovite sami, da ostane dobiček vam in ne tujcem. Na tak način ostanete vi trpini, tujec pa se bo mastil ob vašem trudu. (Ta vestica je bila po pomoti zaostala med rokopisi. Nič ne dé, se ni zamudila ničesa; da bi le kaj pomagala!)

Hohenlohe „poosobljeni avstrijski patrijotizem.“ — Oficijozni «Fremdelblatt» na Dunaju je priobčil dopis iz Gorice, v katerem trdi lahonski licemerec, da z izvolitvijo kneza H. so dokazala furlanska mesta svoj „avstrijski patrijotizem“, radi česar so osramočeni sovražni obrekovalci (t. j. Slovenci). — Koliko hinavstva! Sploh so začeli naši Lahi uganjati neko hinavsko politiko; mečejo pesek v oči, da za hrbtom delajo, kar se jim ljubi. — Od kdaj je pa knez H. takó brezdvomno dokazal z dejanji svoje avstrijske domoljubje? Ako bi bil on res tak „poosobljeni avstrijski patrijotizem“, tedaj bi se zanj ne ogrevali časopisi, ki se odlikujejo po svojem irredentizmu. S tem seveda še nočemo reči, da knez H. je irredentovec! — Ali sumljivi so glasovi, ki prihajajo iz Italije. Oficijozni «Corriere» je priobčil neki dopis iz Rima, ki pravi, da v tamošnjih političnih krogih je napravila izvolitev kneza H. najboljši utis; nadejajo se tam, da knez bo odločno in z ljubeznijo zagovarjal koristi — italijanske (torej ne deželne!). — Ali ni to jasna beseda? Torej v Rimu se veselje te izvolitve — politični krogi! Kaj hočemo še več?! In knez H. je bil izvoljen v soglasju s tržaško vlado!

Služba božja za Slovence v Gorici je trn v peti znanim irredentovcem. Na magistratu prezirajo slovensčino popolnoma, dasi bi morali v njej tudi uradovati; ljudskih šol nam nočejo dati a se iz cerkve bi radi pregnali naš jezik. — Predzadnje nedeljo ste zalezle dve laški frkulinki k popoldanski službi božji na Kostanjevici, a slovenske litanije na koru so jima takó razburile živce, da ste — pobegnile. Ta čin postavljajo zdaj laški listi za lep zgled, češ, ne hodite k slovenski božji službi. — No, ako bi bilo treba oglašiti se v cerkvenih rečeh, smo to le mi Slovenci, za katere se premalo skrbi! Cerkev polnijo pač največ Slovenci! Ako pa pride kak Lah k službi božji, ki je namenjena Slovincem, stori to prostovoljno, saj ima dosti prilike, da se udeležé laške službe božje! Ali tudi pri laških službah božjih polnijo cerkve Slovinci, in zató menimo, da je najbolje, ako Lahi lepó molčé, ker imajo več uzrokov za to nego mi Slovenci!

Nahujskana mladina. — Celo „inlita mullaria“ v Gorici je nahujskana in gotovo najeta, da izziva Slovence. Takih zgledov je vse polno! Človeku se zdi nemogoče, kar se tu godi, kajti težko bo kdo verjel, da se 8–10 letni frkoveci že takó zavedajo svoje narodnosti, da bodo na kaznjive načine kazali mržnjo do vsega, kar je slovensko. — Največ mora trpeti „Slogin“ otroški vrt pod Kapelo. Laški pobalini nalašč razsajajo pred poslopjem in nadlegujejo ter zmerjajo otročiče, ko prihajajo in odhajajo. V takem poslu se odlikujejo učenci laške šole, ki je tam poleg. (In v to šolo hodi še vedno po-

lovica otrok slov. narodnosti!) — Nekega dne je vrgel neki Martinuzzi (stanujoč via del Cristo št. 1.) debel kamen skozi zaprto okno v šolo; okno se je raztresčilo. Sreča, da ni bilo otrok v sobi. — Neki drug deček Chiuffarin je pa napadel postrežnico, ko je zapirala oknico, katero je vrgel iz tečajev. — O takih lopovščinah je obveščeno redarstvo; upamo, da stori svojo dolžnost.

Sestri „Edinosti“ v Trstu smo namignili v zadnji „Soči“, da nekemu časnikarskemu revšetu skaznuje preveč časti z resno polemiko. Z ljudmi, ki delajo edino za denar, danes za te, jutri za me, pojutranjem za črnega vraga, samo da vidijo denar, — s takimi ljudmi ni treba resno govoriti. Včasih kaka brca za kratek čas in zabavo — zadošča! Nikar odgovarjati na vse smešnosti, če tudi so sad zle volje in grde neznačajnosti, kajti že stara prislovica je, da pijancu se uganeš s poti še s senenim vozom, če tudi kolne, psuje in razsaja proti tebi. — Besede onega revšeta nikdo ne poštevata, zató naj tudi vrla „Edinosti“ ponosna prezré smešno brekanje ljudij, ki nimajo ničesa zgubiti.

Laška šolsko-politična družba „Lega“ je razdelila 41 podpor za mladeniče in dekleta v solah v Gorici, Kopru, Roveretu in Trentu v znesku 4905 gld. Ta denar je razdeljen: 10. učit. kandidatom v Roveretu, 8 v Kopru, 7 v Trentu in eni kandidatkinji v Gorici; dalje 13 kandidatom za duhovnike v koperskem semenišču ter 2 bogoslovcema v Gorici. Ti kandidatje bodo pomagali potujčevati naš zarod po slovenskih deželah na Primorskem, h katerimi se pridružé še gotovo oni, katere odgajajo danes v tržaškem konviktu z denarjem, kojega je podaril hrvatski rodoljub in dobrotnik pok. škof — Dobrila.

Županski prepirl. — Zopet imamo nekaj dopisov o — bližajočih se občinskih volitvah na deželi. Ne priobčimo jih! Iz dosedanje skušnje smo namreč spoznali, da je najbolje: ne sprejemati takih dopisov, ker so le redkokdaj stvarni, brez postranskih namenov, ena stranka enih, druga pa drugih. V volilne boje na deželi bomo posegali le tedaj, kedar bi bila kje narodna stvar oškodovana po eni ali drugi stranki. Drugače pa, kjer sle vsi naši, ne, sami se sporazumite doma. Uverjeni smo tudi, da nekaj tednov po volitvah vselej obe stranki jezi morebitna časnikarska polemika.

Prvotni imenik porotnikov smo prejeli dalje iz teh županij: I. iz okraja goriške okolice: Gabrije, Kal, Avče, Rihemberg, Št. Ferjan, Grgar, Kanal, Šmarje, Banjsica, Kojsko, Bate, Gojače, Vrtovin, Lokovec, Skrilje, Miren, Lokavec, Ajdovščina, Sovodnje, Sv. Križ, Anhovo, Deskle, Ročinj; vseh je doslej 24, a manjka jih še 17. — II. iz tolminskega okraja: Čezsoča, Sv. Lucija, Št. Viška gora, Soča, Idrsko, Bolec, Grahovo, Log, Šebrelje, Srpenica, Drežnica; vseh je doslej 14, a manjka jih še 10. — III. iz gradiščanskega okraja še Devin. — Iz sežanskega okraja ni poslala še nijedna županija. Kaj to pomeni? Ali pri porotnem sodišču v Trstu niso potrebne nikake spremembe?! — Lepó prosimo vse županije, da se odzovejo vabilu „Sloge!“

Tako smo poročali že v zadnji „Soči“. Od takrat smo prejeli imenik še iz naslednjih občin: I. gor. okr.: Bilje, Vrtojba, Št. Andrež, Trnovo, Šempas, Vogersko in Renče (manjka še iz 10 občin); — II. iz tolm. okr.: Trnovo nad Kobaridom, Sedlo, Tolmin, Lizek, Libušnje in Breginj (manjka še iz 4 občin); — III. iz sežanskega okraja so vendar poslale imenike naslednje občine: Skopo, Mavhinje, Veliki Repen, Gorjansko, Avber in Slivno (vseh občin je 31, torej manjka še iz 25 občin!).

Revščina v Furlaniji. — Naša Furlanija je malce čudna dežela. Kakih 200 posestnikov ima v pesteh vso Furlanijo, vsi drugi so reveži prve vrste. Zató ljudje kar trumoma beže v Ameriko, pustivši doma vse polno dolgov pri štacunarjih. Tudi zdaj se napravlja v Ameriko večje število Furlanov iz Ajella, Joaniza, Saciletta, Viška in od drugod. — Evo, tu je polje za laške patrijote.

Mesto demonstracij proti Slovincem naj skrbé za — slano polento ubogim Furlanom.

Jesen je tu, skoro bi rekli da imamo zimo. Kakor letos sploh nismo imeli pomladi, marveč po zimi je nastopilo naravnost vroče poletje, takó tudi prijetne jeseni ni, marveč po vročem septembru je nastopila zares prava pravcata zimska doba. Zdaj dežuje že več dnij. Vrhovi hribov so bili ta teden že polbeljeni s prvim snegom.

Nedeljski počitek pri sodiščih. — Ministerstvo je privoščilo nedeljski počitek tudi uradnikom in služabnikom pri sodiščih. Izdalo je namreč naredbo, da se ob nedeljah ne smejo vršiti sodni posli, razun v sili in najpotrebnejših rečeh. Na deželi je že povsod v veljavi ta ministerska naredba; enako v Gorici pri preturi. Zakaj ta naredba ne velja tudi za okrožno sodišče, nam ni znano! Glavno sodišče v deželi daje s tem pač slab izgled o spoštovanju ministerske naredbe! — To naznanjamo občinstvu, da se bo vedelo ravnati.

Iz Čepovana nam poročajo: „Huda griza se je pojavila v nekaterih hišah na Vratih. Nekateri otroci so že umrli na tej bolezni. Okrajni zdravnik je bil v nedeljo pri nas ter v družbi s preč. g. župnikom obiskal bolnike. Po zimi je mučila otroke davica, zdaj pa griza. Bog pomagaj!“

Poštna tiskovina, kakor dopisnice, nakaznice, spremnice itd. morajo imeti povsod v Gorici tudi slovenske. Takó je bilo ukazano. — Opozarjamo na to slovensko občinstvo, naj vselej zavrne laško tiskovino. Razprodajalec, katerega večkrat naletno, da noče prodajati slovenskih tiskovin, zgubi pravico do razprodajanja. Zato naj se nam naznanijo posamični slučajji. — V tem pogledu mora namreč enkrat zavladati popolna enakopravnost, saj jo plačujemo sproti s svojimi novci.

Ker smo že pri razprodajalcih znamk, poštne tiskovine, kolekov, ki so ob enem navadno tobakarnarji, uprašamo: zakaj poštna in finančna oblast ne ukazuje, da morajo taki razprodajalci postaviti slovenske napise?! Napisi so za ljudstvo, ki kupuje, torej v Gorici največ za Slovence, ker teh se največ premika po ulicah! Ti razprodajalci so povsem zavisni od imenovanih oblastij, ki lahko ukazuje, na kak način naj se prodaja naznanja ljudstvu. Že s praktičnega stališča torej so potrebni slovenski napisi, ako se isti oblasti že nočeta ozirati na — člen 19. drž. z.

Se nekaj! Poštna hranilnica natančno pazi na jezikovno enakopravnost. Zakaj bi tega lahko ne storila tudi pošta? Zakaj izdaja v G. le laška potrdila o priporočenih listih ali poslanih novcih? Zakaj Slovinci ne dobé slovenskih? In vendar je to najlože! Ako uradnik dobí slovenski pisan naslov pred oči, vzame slov. potrdilnico ali dostavnico, pa je vse v redu. To zahtevamo!

Tržne cene. — Kava Santos gld. 148 do 152. Sandomingo gld. 168, Java 168, Cejlon gld. 188, Moka 2, Sladkor 32, Špeh 56 do 60. Petrolij v sodu 20½, v zaboju 640. Maslo surovo 80 kuhano 88.

Moka Majdičeva: št. 0. gld. 12.80, I. 12.30, II. 12.10, III. 11.70, IV. 11.20, V. 10.60, VI. 10.20. — Otrobi debele gld. 4.60, drobne 4.60 gld. — Tursica navadna gld. 7 do 7.50 Oves gld. 7.20

Ostala Slovenija.

* **Trst.** — Mestni zastop tržaški je bil imenoval v svoji tajni seji za pristava pri nadzorništvu ljudskih nasadov Cairolija Ras-covicha, sina mestnega svetovalca. Ker se je dognalo, da sta glasovala za njega tudi njegov oče in stric, ki sta mestna svetovalca in da splošno ni bilo zakonito to imenovanje, je uničilo c. kr. namesništvo ta sklep in tako poučilo mestne očete, kako imajo postopati pri imenovanju svojih benjaminov, za katere nalašč ustanavljajo razne mestne službice. — Da prezira Slovence mestni magistrat tržaški, je že stara novica, kakor tudi to, da ne mara sprejemati slovenskih ulog, še menj pa reševati v slovenskem jeziku. Ako je prinesel kako slovensko ulogo kateri Slovenec, je bil izsmehovan, ne da je uspel v svoji zahtevi.

Namesništvo v Trstu pa se je pokazalo zelo slabotno v takih slučajih, kajti na pritožbe Slovencev je sicer zaukazovalo magistratu, naj sprejme in rešuje slovenske uloge, ali do ukaza ni mnogo držalo. Pri raznih slučajih naleteli so na magistratu na trdo slovensko kost, ki je uzročila, da je samo ministerstvo posredovalo in vlada je te dni magistratu naložila, naj se opraviči, zakaj ni reševal slovenske uloge v slovenskem jeziku. Rado-vedni smo, kaj odgovori magistrat, a še rado-vednejši na to, kaj ukrene po odgovoru c. kr. namesništvo v dokaz svoje višje oblasti. — Čas bi že bil, da bi tudi v Gorici poskrbeli za slovensko uradovanje v mestni hiši.

— Državno sodišče na Dunaju je razpravljalo 23. t. m. o pritožbi mestnega zastopa tržaškega radi prepovedi o znani aferi razobešenja spominske plošče, češ, da se je sto prepovedjo kršila pravica do svobodnega izjavljanja svojega mnenja. Pritožbo je zastopal dr. Milanich, ministerstvo pa dr. baron Pascottini. Sodišče je zavrnilo pritožbo tržaške občine.

* **513 let** je minolo dne 1. oktobra odkar se je mesto tržaško združilo z državo avstrijsko; združilo na svojo veliko srečo. Bog zna, piše „Ed“, da-li ne bi trava rasla po današnjih krasnih ulicah in trgih tržaških, da ni ščitilo tega mesta modro žezlo Habsburgov. Vsi vladarji avstrijski zaporedoma so obsipali s svojo milostjo in dobrohotnostjo ta naš emporij ob obalah Adrije, povzdignili so ga na tako višino, da tržaška trgovina znači avstrijsko trgovino, da je torej razvoj trgovine v vsej državi tesno spojen z razvojem našega mesta. Da ne pretirujemo, pričajo vsakoletni stenografični zapisniki državnega zbora. Tako je država neprestano skrbela za blaginjo našega mesta. S prvega so prebivalci tega mesta tudi res in brez izjeme pripoznavali vse te dobrote; in hvaležni so bili in pridobili so svojem mestu naslov „la fedelissima“. V novejšem času pa se je v tem pogledu marsikaj obrnilo — na zlo. Danes je tudi takih med prebivalci tega mesta, ki črno nehvaležnostjo plačujejo — dobrote, ki mrzé to državo-dobrotnico in ki celó proganjajo nas drugorodce, v glavnem zato, ker smo in hočemo ostati zvesti in lojalni podaniki te države. — Velike so krivice, ki nam jih prizadevujejo naši sodržavljeni drugih narodnosti, ali tolike ne morejo postati nikdar, da bi mogle uničiti zvestobo našo do države; neizprosno, dosledno in vztrajno se hočemo boriti proti krivicam, ki se nam godi, ali v najsrditijem boju ne pozabimo ni za trenotek — svojih dolžnosti do monarhije in dinastije. Tako je zapisano v naših srcih; a kar je zapisano v srcih, tega ne morejo zatreti zlovoljni ljudje!

* **Istra.** — Rovinjski list „L'Alba“ pisal je sledeče. Deželnemu odboru istrskemu došel je potom ministerstva važen Najviši sklep, ki slove približno tako-le: „Cesar je izrazil Najvišo voljo, da ni smeti izvršiti sklepa deželnega zbora istrskega od dne 14. januarja 1895. glede poslovnega jezika, s kojim sklepom je dodal deželni zbor dva odstavka k § 13. poslovnega reda; ta sklep je neveljaven v kolikor nalaga členom deželnega zbora omejitve glede sestavljenja predlogov in interpelacij, kajti ni bil vsprejet potom zakona, kojega bi bilo ustavnim potom predložiti Najvišemu potrjenju“.

Vest, ki je gotovo resnična, podrla je vse sklepe prismojene italijanske večine v Istri glede postopanja proti našim poslancem istrskim.

* **Kranjska.** — Ljubljanski škof Misija je izdal tudi pastirsko okrožnico, v kateri razpravlja o bližajočih se deželno-zbornih volitvah. Ta okrožnica pa je bila povod, da so neznani ljudje zamazali s črnim zid stanovanja škofa Misije. O tej okrožnici se bode še dosti pisalo, kajti ista kaže, da kranjski klerikalci ne mislijo na spravo, in da se pripravljajo z vso močjo za volitve, ki prično v kmečkih občinah dne 21., a končajo z veleposestvom 25. novembra. — „Dolenjske novice“ kličejo v volilno borbo tudi menda že mrtvega pesnika, s čegar umotvorom se je borila proti Nem-

cem pred 25 leti tedaj jedina narodna stranka. Ista pesem je bila naperjena pred 25 leti proti kranjskim nemškutarjem, a danes jo uporabljajo proti Slovincem, kateri ne trobijo v rog „Slovenčeve“ gospóde v Ljubljani. Da čitatelji spoznajo, kakó si hočejo klerikalci pomagati pri volitvah, posnemamo tukaj nekaj kitic, n. pr.: „O Slovinci! ne volite: ne brezvestnega sleparja, ne prismode srborite, ne živine — opičarja, ki brez duše in brez Boga, vam bo kazal ojstra roga; trebuh takega „konjarja ni za vero, dom, cesarja!“; ali: „Ne volite neme veše, ki srca in glave nima! Okrog vsake luči pleše, vsem po volji kima, kima; on zdaj vaš, zdaj ptujca peta, je nevarna jed pogreta; buča takega krčmarja, ni za vero, dom, cesarja“. Mogli bi postreči še z nekaterimi duhtečimi kiticami, ali rajši sklepamo s samim pesnikom: „Izvolite može blage, svitle zvezde domovine, stebre zlate, rodu drage, žive vere cerkve sine! Taki bodo trdno stali, se za vas potegovali in grmeli sred viharja: vse za narod, dom, cesarja!“ — kajti takšnih mož ni v taborju brezvestnih sleparjev, prismod, živin, opičarjev in konjarjev, kakoršne si umišljuje „Slovenčeva“ stranka, da slepari ubogo slovensko ljudstvo na Kranjskem. Ravnanje „Slovenčeve“ stranke je golo sleparstvo, drzna zloraba nevesele resnice, da ljudstvo na Kranjskem zaostaja v temni nevednosti za vsemi drugimi Slovinci. — Mi sami nismo goreči zagovorniki niti „Slovenca“ nasprotne stranke, kateri se da marsikaj očitati, ali postopanje one gospode, katere glasilo je „Slovenec“, mora boleti vsakogar, ki le količkaj pošteno misli in čuti, — Pri takih razmerah ni nemogoče, da dobé „Slovenčevci“ večino mandatov. Naj jih — zato pa tudi toliko prej zgubé zaupanje naroda, kajti tema se umakne polagoma belemu dnevu tudi na Kranjskem. Takrat nastopi doba, ko se združijo vsi pošteni življi obeh strank. Te dobe si želimo!

— Zemljiških dolgov je bilo na Kranjskem leta 1891. vknjiženih 3248 v skupnem znesku 1,551.660 gld.; mej tem je bilo 66 posojil brezobrestnih v znesku 17.737 goldinarjev.

— Nove posojilnice snujejo na Bledu, v Loškem potoku, v Rovtah pri Logatci. — Griza je po nekaterih krajih na Dolenjskem, kakor okoli Št. Jerneja, Rake in drugod.

Korist posojilnice. — Metliška posojilnica, prva na Dolenjskem, je kupila graščino v Bubnarcih ob Kolpi in jo razprodala ondotnim kmetom na drobno, kar je vaščane silno razveselilo. Ti so od veselja priredili Metličanom na čast veselico v gradiču, t. j. v prostorih, kamor pred letom 1848. ni smel stopiti noben kmet, razun, če je bil kot graščinski tlačan na klopi tepen. Tako se spreminjajo časi in z njimi tudi ljudstvo!

* **Štajerska.** — Slovensko društvo mariborsko je letos priredilo več shodov, kakor n. pr. pri Sv. Lenartu in Sv. Jakobu v Slovenskih goricah, pri Sv. Barbari v Halozah, v Slov. Bistrici, v Kozjem in v Slov. Gradcu. Na vseh teh shodih se je odobral izstop slovenskih poslancev iz deželnega zbora štajerskega. Vrh izrečene zahvale in zaupanja pa so jim za slučaj zopetnega vstopa pripravili, ozirati se na ove nujne potrebe: 1. eden izmed slovenskih poslancev mora biti deželni odbornik, saj lahko število odbornikov pomnožijo, ako nočejo od sedanjih nobenega Slovincem prepustiti, 2. eden naših poslancev pa ud deželnega šolskega sveta; 3. zabrani se naj nameravana preosnova deželnega šolskega zakona po kateri bi okrajni šolski sveti izgubili pravico sestavljati terno pri imenovanju učiteljev; 4. na vinorejski soli v Mariboru in deželni gimnaziji v Ptujju se ima za slovenske učence uvesti slovenščina kot poučni jezik. Vsprejela se je tudi povsod resolucija, naj bi se volilni red za državni zbor kmalu izpremenil in tako odpravile krivice, katerih sedaj največ trpijo Slovani in pa kmetsko prebivalstvo. Letošnje delovanje sklene „Slovensko društvo“ z občnim zborom meseca decembra v Mariboru. Prihodnje leto pa čaka „Slovensko društvo“ zopet

prav obilno dela. — Naučno ministerstvo je dovolilo v s p o r e d n i c o za prvi slovenski razred na utrakvističnem gimnaziju v Celju. Pomočni učitelj je že imenovan.

— V Celju je že zdavno potrebno novo gimnazijsko poslopje. Mestni zastop je dne 11. oktobra sklenil, da utegne kupiti od države staro gimnazijo in dati prostor za novo poslopje pa le za nemško gimnazijo.

— Skušnje za zdravnike in živinozdravnike, katere morajo vsi napraviti, ki hočejo stalno delovati v javnih službah, bodo letos meseca novembra v Gradcu pri c. kr. namestniškem predsedništvu.

— Ormoškim Nemcem in nemškutarjem se je izpolnila vroča želja: Naučno ministerstvo je dalo dovoljenje za ondi nepotrebno nemško šolo. Zdaj pa bo lov na slovensko deco!

* **Koroško.** — O napredovanju slovenske šole v Št. Jakobu se poroča „Miru“ iz Št. Jakoba v Rožu: Naša slovenska šola prav lepo napreduje; letos prestopila sta iz nje že dva fanta na slovenski gimnazij v Kranju. Pred kratkim jo je obiskal novi okrajni glavar iz Beljaka in je strmel nad napredkom pouka v vseh štirih razredih. V pričlo župnika, župana in drugih mož se je izrazil, da je to najboljša šola kar jih je doslej nadzoroval v beljaskem glavarstvu in poprej v Št. Mohorju. Dodal je še, da je uspešen pouk samo s pomočjo materne besede mogoče, čegar se je tu prepričal. — In mož je Nемеc in političen uradnik na Koroskem!

* **Kako liberalci gospodarijo na Koroskem,** spričuje sledeče: V Svetnivesi so pred nekaj leti hoteli napraviti vodno zadrugo. Liberalni župan Krasnik ni mogel počakati, da se vodna zadruga postavno uredi, temveč je najel delavce, ki so kopali rove. Denar je dobil iz Strutzmanove ustanove in sicer 600 gld.; 600 gld. pa je deželni odbor posodil brez obresti, ki se imajo vrniti v letnih obrokih po 60 gld.; torej se dolg poravná v 10. letih. Prvi obrok bi se imel plačati lansko leto. Koncem leta pa je g. Krasnik kot „kasier“ nepotrjene vodne zadruga terjal posestnike v Kapli pri Dravi, kateri imajo polje in mejah vodne zadruga, naj plačajo svoje doneske v teku 3 tednov in sicer je naložil veliko večje plačilo, kakor bi ga tirjati mogel, če bi bila vodna zadruga postavno potrjena. Enemu je naložil 70 gld., drugemu čez 60 itd.; tako da bi že posestniki v Kapli skoraj ves dolg sami poravnali, čeravno je bilo plačati samo 60 gld. Vendar nihče ni hotel plačati, ker so prej govorili, da bo plačilo za vodno zadrugo čisto majhno. Dolga pa ima nepostavna vodna zadruga okoli 860 gld. Nedavno je prišla komisija iz Celovca pregledovat delo in komisija je menda spoznala, da se vodna zadruga ne dá več napraviti“.

Razgled po svetu.

Avstrija. — Dne 22. t. m. se je otvoril državni zbor. Istega dne predstavil je Badeni ministerstvo obema zbornicama in razvil svoj program ter naglasil: da hoče vlada za dejanji delovati na to, da bodo narodi mirno in v spravi živeli drug poleg drugega, in zategadelj vse izrečene želje stvarno in nepristransko presojsati. Pri tem se bode vedno ozirala na kulturo nemškega naroda, ki sveti pred vsemi drugimi. Vlada zaupa popolnoma češkemu narodu. Odprava izjemnega stanja v Pragi ni nikaka koncesija, ampak le podstava za dosego normalnih razmer. Vlada pričakuje, da jej pojdejo na roko češki narod in njega zastopniki, da se uredé razmere. Vlada ni navezana na nobeno stranko in nobeni nasprotna ter hoče parlament voditi. Negovala bo verska čutila in pomagala gospodarsko slabeje stoječim deželam, mej katerimi so tudi južne kronovine. V program delovanja drž. zbora je vlada postavila: proračun, volilno reformo, davčno reformo in civilnopravdni red. Ko je ministerski predsednik končal, častitali so mu samo poljski poslanci, sploh je pa utis vladnega programa kaj raznovrsten, samo Poljaki so popolnoma zadovoljni, druge stranke ne. Poslanca grof K h u e n b u r g in dr. H e r o l d sta predlagala, naj se v prihodnji seji o vladnem pro-

gramu otvori debata. Ko je ministerski predsednik izjavil, da ne ugovarja, se je predlog vzprejel. — Že dan popred zbrali so se člani raznih klubov v posvetovanje o novem položaju in o postopanju nasproti sedanjemu ministerstvu. Kako jo zasučé Badeni, še ni mogoče uganiti, a tudi se še ne vé, ako dobi za-se večino. Steinwender in Pacák sta podala predloga proti Kielmanseggovemu ukazu uradnikom ter zahtevala, naj se razveljavi. Pride na dnevni red baje tudi predloga o zavezni civilni poroki (!).

— Za poslanika v Bukareštu je imenovan baron A e h r e n m a n n. — Grof Brandis, dosedaj v Vatikanu, je imenovan za poslanika v Lisaboni. Na njegovo mesto pride iz Monakova dosedanji poslaniški svetovalec A d a m o v i c z. — Finančni uradniki pri ministerstvu na Dunaju uročili so bivšemu ministru Plenerju album vseh uradnikov v trajen spomin. — Ministra Badeni in Bilinski sta bila v Budimpešti baje s predlogi o novi pogodbi mej Avstrijo in Ogersko. Tam sta tudi prisegla cesarju zvestobo novoimenovana namestnika za Galicijo in Štajersko. — Državni poslanec S t e i n w e d e r je poročal svojim volilcem v Beljaku in pri tej priliki rekel, da ni povsem zadovoljen s svojo nemško-narodno stranko, vsled tega da poskusi ustanoviti novo nemško stranko pod imenom „nemško-narodno-svobodonostno-socijalno-reformatorično“. No, naslov je že imeniten! Upa pri tem dobiti v stranko propadajoče liberalce, nemške narodnjake, krščanske socialiste in demokrate. — Dne 20. t. m. so zborovali socijalni demokrate na Dunaju in zaključili predloge v smislu volilne preosnove. — Pri nadopolnilni deželnozbornski volitvi v okraju Hernals in Klosterneuburg za Dolnjo Avstrijo je bil izvoljen antisemit Steiner z 92 glasovi proti 12; 70 volilnih mož je došlo na volišče z belim klinčkom (znak antisemitov) na suknji.

Ogerska. — Ogerska velikaška zbornica je sprejela predloge o svobodnem izvrševanju vere in s tem je bila dognana zadnja predloga v cerkvenih rečeh. Na Ogerskem so končali, v Avstriji pa baje pričnó posnemati sosede. — V Budimpešti so položili temeljni kamen novi cerkvi v cesarjevi navzočnosti. — V poslanski zbornici je prvič javno nastopil Fran Košut, sin pokojnega diktatorja z l. 1848., ter se je potegnil za čast madjarske zastave v Zagrebu sežgane in napadel vlado, da ni dosti odločna proti Hrvatom. Zraven njega so regetale še druge madjarske žabe, zahtevajoče zadoščenje od Hrvatov. — Madjarsko ministerstvo je prepovedalo nemške glediščne predstave v Budimpešti. — Pri davčnem uradu v Aradu so poneverili 150.000 gld. To ni nič novega na Ogerskem, ampak le navadna dnevna novica. — Neki Madjar Semsey je bil dal madjarski akademiji znanostij 100.000 gld., da uporabi ta znesek v nagrajenje desetih znanstvenih del vsako po 10.000 gld. Razpis se je bil razpisan in dela so se morala završiti, da bi se razstavila prihodnje leto na millenijski razstavi. Na veliko žalost Madjarjev pa šest razpisov za razne stroke je ostalo brezuspešnih. To jezi madjarsko časnikarstvo, ki piše, da je madjarska znanost pod ničlo in da je to sramota za vsakega Madjarja. — Madjarsko barbarstvo se je zopet pokazalo v svojem svitlu. Dne 5. t. m. je prišel v stanovanje slovaškega rodoljuba in glavarja seniorata Pavla Mudronija podžupan z dvema orožnikoma, in ti so mu pod silo odnesli ves senioratski arhiv. To so pa storili vsled tega, ker Mudronij ni hotel pripoznati protizakonite zaključke madjarskega seniorata. — Da se bojé madjarski liberalci tudi usode dunajskih, spričuje dejstvo, da izpuščajo iz volilnih listin veliko število opozicijskih volilcev, posebno duhovnikov. Le v peštanski županiji (okrajnemu glavarstvu) so izpustili nič manj nego 200 duhovnikov iz volilnih listin, a njih reklamacije so ostale brezuspešne. Vsled tega se pričakuje v zbornici raznovrstnih interpelacij. — V madjarski zbornici se je pritožil poslanec P a z m a n d y proti hrvatskemu banu, oziroma vladi, ker izdaje potne liste za inozemstvo le v hrvatskem in francoskem, a ne v madjarskem jeziku. Ta madjarska žaba si domišlja, da umejo madjarščino že po celem

svetu. — V županijski skupščini v Lugošu se je razpravljalo o stroških za millenijsko razstavo. Romunski zastopniki so v isti izjavili, da Romuni ne bodo sodelovali pri tej razstavi, ker ta ne bode državna, ampak čisto madjarska narodna slavnost. Večina madjarskih zastopnikov je seveda odobrila stroške. — Finančni minister je razglasil naredbo, s katero ustavlja loterijsko igro na mesta Linc, Gradec in Lvov v deželah krone ogerske. — Kdaj bodo pa pri nas takó pametni?!

Odprava loterije. — Z dném 1. januvarja, 1896. odpravi se na Ogerskem mala loterija. Odpade torej „igra“ na Budim, Sibinj in Temešvar. Vendar pa bodo oni bratci in sestrice, ki nosijo svoje krvave novčiče rajše v loterijo namesto v hranilnico, mogli še vedno izbirati, kam naj zavržejo svoj denar. Ostane jim na izbero pet loterij in sicer: v Trstu, na Dunaju, v Pragi, Brnu in Inomostu.

Ogerski Rumuni. — Nekateri ogerski časopisi so priobčili novico, da Rumuni mislijo popustiti dosedanjo politiko in se sprijazniti z ogerskimi odnošaji. Rumunski listi pišejo, da so to le pobožne želje nekaterih Madjarov. Rumuni se hočejo še odločneje boriti za svoje pravice, kakor so se dosedaj. Pred vsem hočejo izročiti cesarju spomenico, v kateri pojasnijo svoj položaj. Da pa Madjari ne bodo tako lahko mogli najti povoda za kako tožbo, izroče spomenico v Budimpešti, ali sploh kje na Ogerskem. Ko bi jo nesli na Dunaj, bi Madjari takoj videli v tem kašnivo rovanje proti ogerski državi.

Rumunija. — Sestavilo se je novo liberalno ministerstvo. S spremembo vladnega sistema pričakujejo se spremembe na diplomatskem polju.

Italija. — Vlada pošlje v Sardinijo dva batalijona streljcev, ki bodo pomagali, vzdrževati red mej tamošnjim lačnim ljudstvom. Namesto vojakov naj bi poslala kruha, bi gotovo prej pomirila vsled lakote razburjene duhove. — Vlada pošlje dve oklopnjači v Ameriko. — V Afriki delajo Italijani železnice in trdjavne, doma pa ljudstvo lakote umira. — V Benetkah so dokončali brončni spomenik, kateri postavijo v Piranu pesniku Tartiniju. V Avstriji ni bilo za to dovolj umetnikov(!)

Nemčija. — Nemški telovadci iz Berlinu so se udeležili mejnarodnega telovadnega tekmovanja v Rimu, kjer so si pridobili častno zastavo. Pri povratku so bili sprejeti v Berlinu na sijajen način. — V nedeljo so posvetili v Berlinu cerkev v spomin pokojnega cesarja Fridriha, očeta sedanjega cesarja Viljema. Slavnosti so bili navzoči cesar, cesarica, vsi dostojanstveniki. Po tej slavnosti odkrili so spomenik cesarici A v g u s t i.

Francija. — V Carmaux-u so zapustili tamošnji delavci svoja dela in uzročili velike neredne, vsled česar baje tudi nastopi ministerska kriza. — 22. t. m. so otvorili zopet zbornico. — Znanega senatorja M a g n i e r a, kateri je bil popihal iz Pariza v perilu zakrit in se je potem sam predstavil, obsodili so na večmesečni zapor. — 21. t. m. vršila se je v cerkvi „Notre Dame“ zahvalna maša (Te Deum) v poviksanje zmage na Madagaskaru. Mašo je služil sam nadškof R i e h a r d, navzoči so bili vsi ministri s predsednikom in poslanci ptujih držav, kakor tudi portugalski kralj K a r l o s in ruski general D r a g o m i r o v.

Španija. — Iz Madrida poročajo, da se peča vlada za uprašanjem o oborožanju 16 čezmorskih parnikov, kateri bi služili v bojne svrhe. V državnih arsenalih delajo noč in dan. Bojé se baje, da zjedinjene države priznado ustaše na Kubi kot zakonito stranko.

Anglija-Irska. — Bivši vodja liberalne stranke lord R o s e b e r y je čestital sedanjemu ministru konservativcu S a l i s b u r y - ju radi tega, ker je sprejela turška vlada njegove predloge v armenskem uprašanju in je izjavil, da ga bode podpirala liberalna stranka v zunanji politiki. — Na Irskem se zopet nekaj kuha, kajti Irci ne upajo nič pridobiti od sedanje konservativne vlade. Angleški posestniki na Irskem niso baje

varni, a tudi Irci v Ameriki so pričeli pomozno akcijo svojim bratom v Evropi. Tako po vsem svetu ni miru.

Turčija. — Armensko uprašanje je napredovalo korak dalje. Sultal je obljubil, da uvede reforme v Armeniji. V bodoče bodo kristijani mogli dobivati javna uradna mesta in se kristijanski uradniki dodelé nadkomisarju, kristijanski tajniki pa mohamedanskim uradnikom v šestih armenskih vilajetih. Upelje se reforma glede jetništva, krajne policije in žandarmerije, ter se pomilosté politični zločinci. Seveda v Turčiji je še daleč od sultanovega dovoljenja reform do njih izvedenja. Najprej se sestavi komisija iz mohamedancev in kristijanov, ki bode imela reforme izvesti. Velevlasti bodo morale priganjati, da dela te komisije polagoma popolnoma ne obtičé. Dobre volje v to ni mnogo, temveč sultan se je udal le pritisku velevlastij.

Ustaja na Kubi kaže vedno večje uspehe. Španjski vojni poveljnik sam že dvomi, da bi mogel ukrotiti Kubance. Podpirajo jih na skrivnem razne ameriške države. Američani so v tem jedini, da morajo polagoma iz Amerike izriniti vse evropske vlasti. Brazilijanska vlada že misli priznati kubanske ustaše kot vojno vodečo vlast. To pa seveda ni po volji Špancem, posebno, ker potem tudi druge ameriške države priznajo ustaško vlado. Španjski poslanik je bil pri brazilijanskem vnanjem ministerstvu, ugovarjal, prosil in rotil, naj tega ne storé, kajti ustaši potem dobé še večji pogum. Brazilijanski minister je sicer prijazno govoril z njim, a vendar mu je dal razumeti, da se na želje njegove, kakor razmere sedaj stoje, najbrž ne bode mogel ozirati.

Razgled po slovanskem svetu.

Iz Zagreba poročajo o sprejemu cesarja: Že dan poprej so izšli vsi zagrebški časopisi v okrašenih oblikah in v narodnih barvah ter prinesli članke kralju v pozdrav. Isto tako so prinesli pozdravne članke tudi časopisi iz vse Hrvatske, celó «Bošnjak» iz Sarajeva in «Narodni List», «Crvena Hrvatska» ter «Jedinstvo» iz Dalmacije. Lepo vreme je bilo slavnosti ugodno ter jo je zeló povišalo. Dne 12., 13. in 14. t. m. so prihajali neprenehoma posebni vlaki, ki so dovažali goste iz vseh krajev Hrvatske. Vse je bilo natlačeno domačega in tujega občinstva. V ponedeljek (14. t. m.) se je pokazal Zagreb v pravi svoji svetlosti; vse hiše so bile okrašene z narodnimi zastavami, vse ljudstvo je bilo zgodaj po koncu in praznično ter nestrpno pričakovalo hip, kedar je imel pridržati dvorni vlak z vladarjem. Točno ob določeni uri pripeljal se je vlak z 10 vagoni na državni kolodvor, kjer so pričakovali cesarja: nadvojvoda Leopold Salvator in mestni župan z zastopom. Pred kolodvorom so bila umeščena društva z zastavami, vseučiliščniki, gimnazijci, realci in učenci vseh mestnih šol; za mladino pa je bilo ostalo občinstvo. S cesarjem sta se pripeljala iz Budimpešte minister B a n f f y in ban K u h e n - H e d e r v a r y; zadnji je vladarja pričakoval na hrvatski meji. Mestni župan je pozdravil vladarja z ogovorom na kateri je dobil kratek odgovor. Cesar je potem pregovoril nekoliko besed z nadvojvodo Leopoldom Salvatorjem ter se podal skozi salon do dvorne kočije. Ko je občinstvo ugledalo cesarja, nastalo je neprenehano klicanje „živio kralj“, a vsa društva so spustila zastave k zemlji njemu na počast v dvoprežni kočiji, kateri so sledile še ostale, odpeljal se je cesar v banske dvore. Pred sprevodom so stopali banderijci na konjih, katere so vodili v bogatih narodnih oblekah grofa E r d ö d y in Miroslav K u l m e r ter še dva druga plemiča. Po vsej poti je občinstvo pozdravljalo cesarja, kateri se je prijazno zahvaljeval na vse strani. Na Markovem trgu so ga pričakovala odposlanstva vseh stanov ter počastna stotnija vojakov; v banskih dvorih so ga pričakovali dostojanstveniki cerkveni in posvetni. Po deseti uri so se pričele predstavljati razne deputacije, 28 na številu. Vse so bile mnogobrojno zastopane; bosanska je šla čez 40 oseb. Prišle so tudi iz Ogerske z Reke. Vsa-

kemu odposlanstvu je cesar na pozdrav primerno odgovoril. Po končanem sprejemu odposlanstev odpeljal se je cesar s spremstvom, da položi poslednji ali zaključni kamen, na novi glediščni zgradi, na novih srednjih učiliščih (gimnaziju, realci, trgovinski akademiji, muzeju in telovadišču) ter na dograjenem deželnem glasbenem zavodu. Ob pol 7. zvečer je pričela sijajna razsvetava mesta, kakoršne si ne moremo niti pomisliti. Že za belega dne so bile prizgane svetilnice; more se reči, da ni bilo hiše, katera ni bila razsvetljena. Cesar si je zvečer ogledal razsvetavo, katera ga je osupnila radi nenaadne krasote. Ob 7^{3/4} je bil navzoč sijajni predstavi v novem gledišču, katera se je izvršila z vso natančnostjo. V gledišču samem je priredilo občinstvo cesarju presrečno ovacijo. Predstava je končala v jedni uri. Cesar je obljubil 10.000 gld. letne podpore gledišču. Od tod se je odpeljal na stanovanje. Ob 9^{1/2} uri se je vršila sijajna bakljada, katere se je udeležilo številno občinstvo, katero je deflovalo po štiri v vrsti pred stanovanjem. Po tej ovaciji razšlo se je občinstvo in izpraznilo prostore pred banskimi dvori. Tako je končal prvi slavnosten dan, ki je pretekel v splošnem zadovoljstvu in v popolnem redu, razun demonstracije proti srbski in madjarski zastavi, katere so netakno razobesili prvo na poslopju srbske banke in na zvoniku pravoslavne cerkve, a drugo na glavnem slavaloku pri državnem kolodvoru. Prvi dve ste bili odstranjeni, drugo pa je občinstvo samo vrglo raz slavalok, a redarstvo jo je zopet postavilo na prejšnje mesto. Drugega dne obiskal je cesar vse važnejše zavode in urade, kakor urad vladnega oddelka za bogočastje in uk, stolno cerkev, vojaško bolnišnico in topničarsko vojašnico, pravoslavno cerkev, vseučiliščno poslopje, obrtno šolo, licej, žensko strokovno šolo, učiljšči, bolnišnico milosrdnih sester, deželno sirotišnico na Josipovcu, zvečer pa mestni ples. Tretjega dne je posetil grško-katoliško cerkev, mestno hišo, sinagogo, sodiščno poslopje, akademijo znanostij in umetnostij, evangeliško cerkev, samostanske šole, mestne ljudske šole, vojašnico kraljeviča Rudolfa in zvečer ob 8. uri pa je odpotoval. Pri obiskovanju vseh teh zavodov, cerkva in poslopjij pričakovali so cesarja poglavarji, ki so ga obenem pozdravljali. Po vseh ulicah je mrgolelo občinstvo in pozdravljalo vladarja z ono navdušenostjo in odkritosrčnostjo, ki je prirojena slovanskemu srcu. Vsakemu očividcu ostane neizbrisljiv cesarjev obisek v Zagrebu, a slavnostni dnevi nepozabni. — Dostavljamo, da je pri teh slavnostih imel odlično mesto „Hrvatski Sokol“.

O zagrebških demonstracijah, ki so se dogodile povodom cesarjevega obiska posebno proti madjarskim zastavam, so pisali in še vedno se pečajo raznovrstni časopisi avstro-ogerske monarhije, mej katerimi se odlikujejo madjarski, ki smatrajo zagrebške dogodke za veliko razžaljenje Madjarjev. Predno povemo svoje mnenje v stvari, moramo predočiti čitateljem, kakó in radi česa so se vršile demonstracije. Pred vsem nam je preiti k opisu bratomornega razkola mej Srbi in Hrvati in raztolmačiti stvar, kakó je dejanski. Hrvatje in Srbi imajo na Hrvaškem jednake pravice in dolžnosti. Prvih je blizo 800.000, a drugih 270.000. Poslednji imajo svojo cerkveno avtonomijo, neodvisno od hrvaške vlade. Priznana je tudi cirilica in jo morejo uporabljati kjer hočejo, ne da se jim delajo kake ovire. Tudi v šoli se poučujejo v isti. S tem pa niso zadovoljni Srbi, ampak hrepenijo tudi po srbskem imenu, ki bi se moralo uporabljati na Hrvaškem; tu hočejo biti tudi gledé na srbsko ime popolnoma ravnopravni s hrvaškim. Čeprav so rojeni na Hrvaškem, ne smatrajo se za Hrvate, nego za Srbe le vsled tega, ker so pravoslavne vere. Uprav ta poslednja okoliščina je uzrok bratomornemu prepiru, kajti Hrvatje ne delajo razlike v veri in mej njimi ni verski boj na dnevnem redu, a tudi v pravoslavni cerkveni avtonomiji ne vidijo svojega sovražnika. Povsod se spoštuje njih versko prepričanje in ni se še slišalo, da bi kedaj bili ovirali pravoslavje. Hrvatje, priznavajé pravoslavnim ali Srbom njih popolno cerkveno avtonomijo in uporabo

cirilice, želijo le to, da bi se smatrali pravoslavni za hrvaške državljane, ako so rojeni v okvirju Hrvaške in Slavonije. To je glavna in jedina zahteva od strani Hrvatov. Ako bi to sprejeli pravoslavni na Hrvaškem, tedaj bi prestal vsak bratomoren prepir, katerega pa Hrvatje ne izzivajo, kakor to sodijo oni, ki ne poznajo hrvaških razmer. Povedano bode tudi to, da nimajo Hrvatje nič proti temu, ako se hočejo pravoslavni nazivati tudi Srbe, le to želijo, ponavljamo, da se smatrajo za hrvaške državljane ter da ne ustanavljajo posebne države v hrvaški domovini. Kar se dostaja srbske trobojnice (ki je prav taka kot slovenska, le obrnjena t. j. rdeče-modro-bela) in katera je obenem tudi zastava in simbol kraljevine Srbije — ista je dovoljena na Hrvaškem samo zraven hrvaške pri cerkvenih slavnostih, zasebnikom pa ne. To je uzakonjeno, in ako se ž njo služijo zasebniki, tedaj delajo proti jasnemu slovu zakona. O priliki cesarjevega obiska v Zagrebu, se je zgodilo, da so na prostorih „srbske banke“ razobesili srbsko zastavo ukljub temu, da to ni bilo dovoljeno od strani predstojništva pravoslavne občine, v katere hiši se nahaja ta banka. Predstojništvo je pa zaključilo, da razobesi zastavo le na zvoniku cerkve, kar se je tudi zgodilo.

Netakno razobešanje zastave na zasebni hiši proti prepovedi hišnega lastnika in proti slovu zakona, a zraven tega razobešanje srbske zastave brez hrvaške, je unelo še bolj oni ogenj mržnje, kateri gojijo v sebi narodni nestrpnosti obeh strank. Torej le neprevidnosti od srbske strani je pripisati demonstracijo proti srbski zastavi na zasebni hiši, a uzrok demonstraciji proti isti zastavi na cerkvenem poslopju iskati je zopet v tem, da so nekateri Srbi raztrgali hrvaško zastavo pred očmi demonstrantov. To je bilo zopet olje v ogenj in je dalo povod, da je ljudstvo zahtevalo odstranjenje srbske zastave tudi raz zvonika cerkve, a to tem več, ker zraven nje ni vihrala tudi propisana hrvaška zastava. Srbski zastavi so morali potegniti raz obeh poslopjij in še le potem se je razšlo občinstvo. Drugega dne so razobesili zopet srbsko zastavo na zvoniku, a ž njo tudi hrvaško. To je ljudstvo pomirilo. Tako je bilo predpoldan. Popoldne pa so hrvaško zastavo potegnili, a srbsko pustili vihrali. Tako postopanje je zopet razkačilo ljudstvo, katero je demonstrovalo in zahtevalo, naj odstranijo tudi srbsko zastavo, ter ni nehalo, ukljub poklicanemu orožnikom, dokler niso srbsko zastavo potegnili. To je goli čin, ki ni pretiran, čitatelji pa naj sodijo, kdo je uzrok demonstracijam proti srbski zastavi v Zagrebu. Mimogredé bode povedano še, da je odložil svojo čast predstojnik pravoslavne občine, zagrebški podžupan S t a n k o v i ć, ker so Srbi razobesili zastavo proti njegovi prepovedi. Da Hrvatje niso verski nestrpnosti in da ne gledajo na vero, dokaz je tudi to, da sta p r a v o s l a v n a kakor z a g r e b š k i župan M o š i n s k i, toliko tudi je omenjeni podžupan S t a n k o v i ć, a prvi svetovalec banov in takozvani njegov namestnik ali podban, oddelni predstojnik, je tudi pravoslavne vere in se šteje med Srbe. Te demonstracije so zdramile tudi nekatere druge pravoslavne, da so pričeli apelovati na svoje sovornike, naj bi nehali od svoje narodne nestrpnosti in ne mešali vere z narodnostjo. Kot najkrasnejši dokaz, da Hrvatje niso oni, ki uzročajo ta prepir, je tudi dejstvo, katero je razglasil v „O b z o r u“ župan v Dugemselu, blizu Zagreba, kateri je pravoslavne vere in kateri je javno apeloval na svoje vernike, dokazujoč, da je on že trideset let župan v čisto katoliški 30.000 duš obsegajoči občini in da v teh letih se mu ni še zgodilo, da bi ga kedaj napadli Hrvatje radi njegovega verskega prepričanja, ali da bi se rotili proti njemu, ker je pravoslavne vere. Ako bi tako sodili vsi pravoslavni na Hrvaškem, kakor sodi ta župan, bi ne bilo nikoli prepira pod domačo streho. Dokler se pa ne spametijo oni pretiranci, ki so uzročili in še uzročajo ali nadaljujejo bratomorni prepir, se bo godila slaba ne le njim, ampak sploh obema plemenoma.

Druga reč je z m a d j a r s k o z a s t a v o. Dasi veže pogodba Hrvate in Ogre, Madjarji

se ne morejo prikupiti Hrvatom, ker usiljujejo preveč svoj jezik povsod tam, kjer jim je le mogoče. Po vseh onih uradih pa, kateri so vzajemni, in ukljub pogodbi, ki določuje, da morajo biti na Hrvaškem nastavljeni pri vzajemnih uradih (železniških, finančnih, poštno-brzovajnih, gozdarskih) samo hrvaški državljani in le Hrvatje — madjarska vlada prezira Hrvate in namešča le Madjarje: vse tiskovine, katere potrebujejo pri pošti, brzovaju in železnici na Hrvaškem, so tiskane najprej v madjarskem, potem pa v hrvaškem jeziku, a Madjarji, posebno železniški uradniki, ki so nameščeni v službe na Hrvaškem, prezirajo popolnoma Hrvate ter tudi ne znajo hrvaški govoriti, postopajo pa brezozirno in bahato, kakor je že to prirojeno njih naravi. Usiljujejo povsod madjarske napise. Kdo se ne spominja madjarskih grbov in napisov iz l. 1883., ko je tekla hrvaška kri? Vse ostudno postopanje Madjarjev je ostalo v dobrem spominu pri Hrvatih, a ta spomin se je zopet zbudil pri zadnjih zagrebških slavnostih. Kar čez noč — ker se po dnevu niso upali — razvili so madjarsko zastavo na glavnem slavoloku, kateri je dalo napraviti mesto. Že pred cesarjevim dohodom je to dejstvo razburilo ljudstvo, ki je nestrpno čakalo, da zastavo odstranijo. Ker se to ni zgodilo, poslužilo se je svoje narodne pravice in je zastavo odstranilo raz slavolok ter jo raztrgalo. Več madjarskih zastav je vihralo na zasebnih poslopih, a so bile vse odstranjene pred očmi madjarskih ministrov. To dejstvo je dalo povod, da so napadli madjarski delavci dva hrvaška vseučilišnika in pretepli celó na smrt sina dr. Franka. Bilo je 36 mož proti dvojici. Ta čin pa je tako razburil ostale vseučilišnike, da so se maščevali s tem, da so sežgali madjarsko zastavo na javnem trgu. Ta nepremišljeni čin hrvaške rodoljubne mladine je dal povod raznim razburjenostim, a njej sami pa taksnih nevšečnosti, ki utegnejo postati za njo osodepolne. Vsled tega čina je bilo zaprtih do 130 vseučilišnikov, vsa vseučilišna društva so bila razpuščena, a vsem stipendistom so odvzete podpore. Po policijski preiskavi bilo je izročeno sodišču 28 vseučilišnikov, ki so se sami priznali kot sodelovalci pri omenjenem činu. Sodišče je izpustilo še štiri, da je ostalo 24 zaprtih. Mej zaprtimi je sinov iz vseh razredov hrvaškega prebivalstva, uradniških (tudi vladnih), odvetniških, kmetskih, obrtniških in meščanskih. Sežgana madjarska zastava je razburila seveda samo madjarske šoviniste in njihovo časopisje, a je pomotila veselje tudi vladnemu sistemu v Zagrebu. Madjarji zahtevajo kar najostrejšega postopanja proti mladini in žugajo na vse mogoče načine; sklicujejo shode in konference, kjer razpravljajo o razzaljenju Madjarjev, in tako dalje. Da jim ni ljub čin hrvatske mladine, smo gotovi, a kdo je temu kriv? Sami oni, ker ne znajo spoštovati svojih zaveznikov. Ako bi se ne vsiljevali Madjarji na hrbet Hrvatom ter ne usiljevali madjarščine v vse javne vzajemne in nevzajemne urade, ako bi spoštovali hrvaški jezik na hrvaškem zemljišču in se obnašali nasproti Hrvatom, kakor se tiče proti svojim zaveznikom — bi jih cenili Hrvatje sami; ali dokler oni vse to prezirajo in nadaljujejo svojo nestrpno ošabno politiko, naj ne pričakujejo, da jih bodo Hrvatje ubogali dragovoljno in trpeli madjarske zastave na onih mestih, kamor ne tičejo, pa naj pošljejo deset Kuhenov v Hrvaško. Kako narod misli in kako ceni Madjarje, je pokazal v navzočnosti samega presvitlega cesarja. A uprav to dejstvo je uzrok, da se Madjarji hudujejo, kajti resnica je prišla na dan in o nji se je prepričal tudi Oni, kateremu je bila prikrivana. — Leta 1880. delaliso na Ogerskem v Dombóvaru hrvaški delavci v tamošnjih gozdih. Bilo jih je čez 20. Nekega prazniškega dne sprla sta se Hrvat in Madjar; z zadnjim so potegnili vsi domačini in napadli Hrvata in njegove tovariše, kateri vsi pa so zbežali pred razkačenimi Madjarji v neki hlev in se tje zaprli. V vasi so pričeli zvoniti v cerkvah na ustajo in ljudstvo se je zbralo pred hlevom. Ker niso mogli do živega hrvaškemu delavcem, ušgali so hlev in v ognju je končalo svoje življenje čez polovico Hrvatov, drugi so bili pa poškodovani. To so torej

storili pred petnajstimi leti Madjarji s Hrvati. Prišlo je le do sodnijske razprave, kajti hrvaška vlada se ni potegnila za Hrvate, in Madjarji niso bili kaznovani, dasi so umorili deset oseb.

Petnajst let pozneje sežgali so Hrvatje le cunjo z madjarskimi barvami in radi tega je danes zaprtih 24 vseučilišnikov, kateri bodo gotovo obsojeni, ker tako zahteva današnji sistem. Tim mladeničem bode uničena bodočnost v javnem življenju, ali radi tega ne bode uničeno prepričanje, da so žrtev madjarske brutalnosti.

Morala vsega pa je, da velja danes na Hrvaškem več jedna madjarska zastava nego deset hrvaških življenj.

Hrvaška. — Demonstrativni čini, o katerih govorimo spredaj, našli so odziv tudi v mestnem zastopu zagrebškem, kateri je bil sklican k izredni seji v ponedeljek. V tej seji sta bila izvoljena častnima članoma zagrebškega mesta ogerski ministerski predsednik Banffy in pa hrvaški ban Kuhen-Hedervary. V isti seji je večina sprejela zupanov predlog obžalovanja radi sežiga madjarske zastave, kar se je naznanilo madjarskemu ministru Banffyju s posebno deputacijo, ki mu je izročila obenem tudi diplom. Takšno klečeplastvo pred madjarskim ministrom ni častno zagrebškega mestnega zbora. — Vseučilišče baje zaprejo. Tako poročajo sicer, česar pa ne verujemo. Zaprli bi ga pa vsled tega, ker sodelovalci pri demonstraciji ne marajo obžalovati svojega čina. Vseučilišni dekan na filozofični fakulteti je sklical vse slušatelje in je poskusil pridobiti jih za obžalovanje, česar pa niso hoteli storiti; le dva sta bila, ki sta bila v to pripravna, dasi nista sodelovala pri demonstraciji, — in ta dva sta bila Srba. — Mestna občina v Zagrebu je dala izdelati 500 spominskih svetinjic z napisom „Spomen na boravak Njegova Veličanstva u glavnom gradu Zagrebu 1895“. Te svetinjice razdelé odličnejšim udeležnikom slavnosti. — Uradne „Nar. Nov.“ zanikajo vest, da bi bil odstopil oddelni predstojnik za uk in bogočastje Kršnjavi, kajti da ni imel za to povoda. — Znani poslanec v ogerski zbornici, Pazmandy, prišel je v Zagreb, da se osebno pouči o činu zastran sežgane madjarske zastave. To je dokaz, da ni imel drugega posla v domovini. — Mestna zastopa v Varaždinu in Osijeku sta izvolila tudi častnima občanoma ministra Banffy-ja in bana Kuhen-Hedervary-a.

Dalmacija. — Gosp. Mihael Zavadlala, dosedanji profesor na veliki gimnaziji v Celju, naš rojak, je imenovan ravnateljem na gimnaziju v Dubrovniku. S tem imenovanjem bode ustrezno onim krogom v Dalmaciji, kateri so se pritoževali proti dosedanjemu ravnatelju Škarici in pod katerimi so se dogajali znani neredi. Z istega gimnazija so bili premešeni tudi trije profesorji Srbi in jeden Hrvat, kar je vse v zvezi z onimi neredi. — Dalm. časopisi so sprejeli prav hladno glas o imenovanju našega rojaka prof. Zavadlala ravnateljem na dubrovniškem gimnaziju. „Jedinstvo“ piše, da bode ono prvo, katero se bode veselilo njegovemu imenovanju, ako se uresniči glas, da je dober slovenski rodoljub in prijatelj Hrvatov. (To je tudi Hrvatje nimajo uzroka, da bi se ga bali!) — „Pučki List“, ki izhaja v Splitu v 4000 iztisih, naznanja, da so doživeli v neki vasi Lučec tri starčki lepo število let, namreč Vinko Bianki 101, Jole Bujina 100 in neka žena 97 let. Res lepa starost, katere je malokdo deležnik.

— V Dubrovniku prične izhajati 1. novembra novi hrvatski časopis pod naslovom „Pravo“, kateri se bode pečal s politiko in narodnim gospodarstvom, društvenim in delavskim uprašanjem, vedno pa v okvirju programa, kateri je določila poslednja skupščina stranke prava. Izhajal bode trikrat mesečno. — Vseučilišniki so ustanovili v Dubrovniku svoj tamburaski zbor.

Srbski sinod je zaključil, da ne izvoli vladike za budimsko diocezo, ker jo name-rava opustiti in vse vladikovine tako zaokrožiti, da bode v Zagrebu sedež nove vladikovine. Zaključil je ob enem, poslati spomenico na vladu in kralja s prošnjo, da se skliče cerkveni kongres, kateri bi izpeljal novo za-

okrožitev in odbil prošnjo jednega dela duhovnikov, ki so prosili, da bi smeli nositi zunaj cerkve mestne obleke: protosindjeloma Gerasinu Petroviću in Emiliju Radiću pa je odvezel za kazen protosindjelsko dostojanstvo, a prvega odstavil povrhu še od profesor-skega mesta v bogoslovju.

Češka. — Dne 20. t. m. je bilo odpravljeno izjemno stanje v Pragi, ki je trajalo nad dve leti, a ni čisto nič potrlo rodoljubne zavesti češke. — S 1. januarjem prične izhajati v Pragi uradni časopis tudi v češkem jeziku. Kdaj dosežejo slovenskega Slovenci v Kranjski in mi na Primorskem? — V sredo so zaključili narodopisno razstavo. Istega dne jo je obiskal tudi nadvojvoda Karol Ljudovik. Razstavo je obiskalo čez 2,065.000 plačajočih oseb.

— Oni dr. Kavalir, o katerem smo poročali pred časom, da ni hotel govoriti pri svojem povišanju v doktorja na češkem vseučilišču v Pragi, češ, da se na istem več ne neguje prava znanost, je bil radi tega obsojen na 24 dnij zapore ali 120 gld. globe. Doktorskega diploma pa mu niso še dali. — Kakor smo javili, deželnozborskeolitve prično 20. novembra v kmetskih občinah in se bodo nadaljevale 22. v mestih, 25. v trgovinskih zbornicah, 26. pa v veleposestvu. Češki deželni zbor šteje 242 poslancev, od teh pripada kmetskim občinam 79, mestom 72, veleposestvu 70 in trgovinskim zbornicam 15. Virilstov je 6 (4 škofje in 2 vseučilišna rektorja). V poslednjem deželnem zboru je bilo 58 Mladočehov (za kmetske občine 35, za mesta 19, trg. zbornice 4); Staročehi so imeli 32 poslancev (za mesta 17, kmetske občine 11 in trg. zbornice 4), 7 poslancev so bili pristaši takozvane Škardove skupine; Nemci so imeli 70 poslancev, veleposestniki z virilisti pa 75. Kakor je razvidno iz predstoječih števil, veleposestvo je najmočnejša skupina, s katerim mora računati češki narod, kajti brez njega se ne more ničesar ukreniti, a le z njegovo pomočjo more kljubovati Nemcem vsaj v deželnem zboru. Dokler pa bodo mandati čeških veleposestnikov v rokah plemičev, ni se nadejati vzajemnemu in odločnemu postopanju proti deželni nemški majšini. — Nekatero učenke ženskega praškega gimnazija «Minerva» so se hotele upisati v češko vseučilišče, a niso bile sprejete kot izvenredne slušateljice, ampak le kot gostinje (hospitantinje).

Galicija. — V Tešinu so izpustili iz zapore patra Stojalowskega, katerega so zaprli, ker je bil agitator prve vrste in vodja tamošnjega ljudstva. Mož je ljubil svoj rod in za njega deloval javno tudi v duhovniški obleki, za kar si je nalezel neprijateljstva v višjih cerkvenih in posvetnih krogih. Galiski episkopat kaznoval ga je bil večkrat, papež pa mu je odvezel mašo, a ga zopet pomilostil. Nuncij Agliardi mu je poslal pismo, v katerem se mu nalaga, da se mora podati v barsko škofijo (na Ogerskem), ker je baje nevarna njegova navzočnost v Avstriji radi javnega miru (!?)

Bosna-Hercegovina. — Veliki gimnazij sarajevski šteje 12 razredov, 8 glavnih in 4 vsporedne. Za šolsko dobo 1895/96. vpisalo se je 450 dijakov: 56 muhamedancev, 215 pravoslavnikov, 135 katoličanov, 38 židov in 6 inovercev. — Dne 16. t. m. se je zbrala v Šabcu v Srbiji komisija za urejenje reke Drine ali meje mej Srbijo in Bosno-Hercegovino. — Iz Sarajeva jo je popihal stavbeni podjetnik Angelo Mattoni iz Vidma v Italiji, kateri je v poslednjih treh letih mnogotera dela prevzel. V zadnjem času je naredil precej dolgov, zraven pobral denar, kjer je imel kaj dobiti, ter zgnil v meglo. — Po uradnem poročilu se je pridelalo v Bosni v razdobju ob l. 1883. do 1894. leta veliko milijonov klgr. češp ali sliv. Tako se je dobilo v letu 1883/85. najboljše kakovostij 92·2 milij. najslabše pa 43·3 milij. kg.; v l. 1892/95. poskočilo je že število najboljših na 186,051.777 kg., najslabših pa 74,247.103 kg. Največ se je pridelalo v okraju dolnje Tuzle s 128,700.539 kilog. — V Mostaru je odprl bogoslovje tamošnji katoliški škof

Buconjić za svojo škofijo. Za sedaj sprejme v isto samo 6 bogoslovcev.

Srbija. — V Srbiji se bode vršil 31. decembra t. l. splošni popis prebivalstva. — Vsled neke nezgode na železniškem tiru je izstopil iz tračnice vagon električnega tramvaja ter se prekucnil z visočine v dolino; pri tem so bili ranjeni vsi popotniki s sprevoznikom vred. — Srbska vlada namerava naročiti baje pri tovarnarju Krupu 100.000 pušek-repetirk in nekoliko baterij kanonov. Bog ve, ako Krup Srbiji toliko zaupa. — V Nišu so oropali pošto ter so več tisoč denarja tatovi odnesli. — V Belgradu so zasačili ponarejalce zlatega denarja; bogat trgovec je bil na čelu teh lopovov.

Bolgarija. — Iz Sofije poročajo, da je Rusija postavila te-le pogoje za pomirjenje z Bolgarijo: 1. odstop kneza Ferdinanda, 2. prestop njegovega sina Borisa k pravoslavju še pred odstopom očeta, 3. imenovanje treh regentov, kateri bi vladali Bolgarijo do Borisove polnoletnosti, kateremu bi bil odgojitelj član ruskega duhovništva; 4. imenovanje ruskega generala za vojnega ministra. Openem javljajo, da je sprejel knez te pogoje. — Finančni minister nameruje osnovati poštno hranilnico, ki bodo plačevale 4%. — Trgovinska pogodba mej Avstrijo in Bolgarijo še ni dognana, ker je zadnja malo previdnejša ter noče slepo ubogati Avstrij.

Rusija. — Veliki knez Aleksander Mihajlovič je na Kavkazu, kjer se zdravi. Od tam poročajo, da se mu je bolezen pohujšala. Tudi prestolonaslednik Juraj je že več časa bolan, a bolezen se ni pohujšala. — V Kavkazu so odkrili nov izvir petroleja, kateri daje dnevoma 300.000 pudov (1 pud ima 40 ruskih funtov ali 16 kg.) Če je ta vest resnična in ako pomnožimo 300.000 s 16, dobimo 4.800.000 kg. petroleja na dan. To je zopet izvir bogastva v Rusiji. Dosedaj je imelo najbogatejše izvire okrožje mesta Bukus, kjer je bilo 320 izvirov.

Raznoterosti.

* Pozabljeni milijoni. — V železniskih vozovih popusté Angleži vsako leto za 18 milijonov vrednosti. Ako je to res, potem so Angleži v istini bogati, toda pozabljivi.

* Najbogatejše žene na svetu so: Senora Causino, miss Hettie Green, baronica Burdett-Couts, markiza de Roda, miss Maret — same američanke — in ruska posestnica gospa Woleska. Premožnje prve se ceni na 400 milijonov, onih drugih pa na 250, 200 ali 150 milijonov.

* Italijansko vino. — Neki italijanski list je pred tednom javil, da je avstrijska vlada dovolila uvaževati italijanska vina v Avstrijo tudi v nezapečatenih sodih. Spet nova olajšava italijanskim vinogradnikom na škodo naših domačih.

* Visoka starost. — V Petrogradu živi 138 let star mož, z imenom Ivan Kuzmin, ki se je dosti čvrst in duševno zdrav. Rodil se je l. 1757. V 85. letu je bil pregan v Sibirijo, kjer je 53 let bil. Lani se je vrnil v svoj rodni kraj, pa nihče ga ni poznal, kajli vsi njegovi vrstniki so že davno pomrli. Na to je šel v Petrograd, kjer zdaj biva v neki hiralnici.

* Pravila za življenje. — Sloveči francoski pisatelj Aleksander Dumas, sin, veli: Hodi vsaki dan po dve uri; spi vsako noč po sedem ur; leži k počitku kadar si zaspan; ustani, čim se prebudiš; jej le tedaj, kadar si lačen in pij kadar si žejen, a oboje vedno le polahko. — Govori le kadar je treba; ne piši ničesar, kar ne bi mogel podpisati in ne stori ničesar, kar ne bi smel povedati v javnosti. Ne zabi nikdar, da se bodo drugi zanašali na te, a tebi ni nikdar treba zanašati se na druge. — Ne ceni denarja ne več ne manj nego je vreden: denar je dober služabnik, toda slab gospodar. Opuščaj vsakemu v naprej, ne preziraj ljudi, ne sovraži jih in ne posmehuj se jim. Trudi se, da bodeš v vsem jednostaven, da postaneš koristen, da ostaneš svoboden. Kadar mnogo trpiš,

poglej svojemu trpljenju naravnost v lice, ono te bode vsikdar mnogo naučilo.

* Zemljiški dolgovi v Avstriji. — Do leta 1892. so se pomnožili v naši državni polovici zemljiški dolgovi vsako leto za 31 milijonov gld. Nujna posledica temu dejstvu so prisilne dražbe, ki znašajo do 1892 leta 182.179 slučajev (od leta 1876. vsako leto 8000 do 10.000). Dolgovi zahtevajo obresti, ki se menjajo od 4 do 12 odstotkov. Celó na Českem in na Moravskem, kjer že dolgo časa poslujejo posojilnice, beležijo v mnogo slučajih 10 do 12odstotne obresti. Naše dežele seveda v tem ne zaostajajo.

* Obrtnih zadrug je v Avstriji 5317 in sicer od teh največ na českem, namreč 379 odstotkov, v Gornji Avstriji 124, v Spodnji Avstriji 110, na Moravskem 88, v Galiciji 86, na Štajerskem 65, na Tirolskem 41, Sleziji 28 in na Solnograškem 21 odstotkov. V drugih deželah manj kakor 2%. Izmed teh zadrug je 552 za strokovne obrti, 440 za sorodne obrti in 2493 za več nesorodnih obrtij.

* Pravica sprehajanja. — Pri predzadnjem shodu delavcev na Dunaju, jih je po shodu policija nekaj zaprla, ker so demonstrirali. To je dalo povod socialističnim listom, da so začeli pisati, da se delavcem brani poraba cest, katere so sami naredili. Ker se do danes hitro posédujoči stanovi polaste kake pravice, bali se je, da se naposled polaste tudi dunajskih cest. Zato je treba to pravico delavcem braniti s tem, da se je poslužujejo. V notranjem mestu že tako bogatini ne marajo videti delavcev na ulici. Zato so socialistični listi svetovali delavcem, da pridejo sprehajati se na najlepše ulice dunajskega mesta. Res, v nedeljo pozneje je bil ves Ring polen delavcev in delavk, ki so se sprehajali z rudečimi naravnimi in umetnimi cveticami na prsih. Bilo je zbrano mnogo policije, a ni imela nobenega posla, ker so delavci popolnoma dostojno branili svojo pravico do sprehajanja.

* Boj z medvedom. — Na gornjem Ogerskem se strahovito množe medvedje. Ne tako srečna, kakor nedavno omenjena velika županja, sta bila dva kmeta iz Liptavskega sv. Miklavža, ki sta hotela preko gorovja v Galicijo. Na samotni stezi jima pride naproti velika medvedka s svojimi mladiči in ju napade. Imela sta samo palici za obrambo. Jednega je medvedka podrla in kmalu umorila, drugi je ubežal. Kmalu pa ga je medvedka dohitela. V smrtne strahu porine svojo roko medvedki v žrelo, da bi jo tako zadušil. Navzlic groznim bolečinam, katere so mu prizadevali zobje besne medvedke ni odnehal in je res medvedko zadušil. A tudi on je omedlel in so ga našli ljudje brez zavesti poleg mrtve medvedke ter ga rešili.

* Pogumna dama. — Miss Beaumont je v Melkhan-Willsu sedla v balon, da napravi v njem promenado po zraku in si ogleda okolico s tičje perspektive. Mej listimi, ki so držali balonove vrvi, je bil tudi neki 16-letni dečko, ki vrvi ni pravočasno izpustil, vsled česar ga je balon bliskoma hitro dvignil v zrak. Fant se je krčevito držal vrvi, a gledalci so strahoma pričakovali, da pade vsak hip z grozne visočine. Gospodična Beaumont pa je, zapazivši nevarnost, splezala po vrvi do fanta, ga privezala na drugo pričvrščeno vrv, se vrnila v balon in iz njega izpustila plin. Fant je visel brez zavesti na vrvi, dokler ni prišel balon na tla. Zbrano občinstvo je pogumni dami priredilo burne ovacije.

Svečar J. Kopač v Gorici

Solkanska cesta št. 9.

prilporeča velečastiti duhovščini, cerkvenim oskrbništvom ter slavnemu občinstvu
pristne čebelno-voščene sveče
klgr. po gld. 2.45.

Za pristnost teh sveč, katere nosijo protokolvano tvorniško znamko se jamči z svoto 1000 kron. Sveče slabjših vrst za pogrebe in stransko razsvetljava cerkvá po jako nizki ceni.

Ima v zalogi tudi kadilo za cerkve.

Lacrima najfinejše klgr. po gld. 1.20 — Lacrima navadno klgr. po 1. gld. — Granis klgr. po 60 kr.

Blago se pošilja na vse kraje avstro-ogerske monarhije poštalno prosto.

Preselitev

izdelovalnice umetnih cvetic in nagrobnih vencev!

Znana izdelovalnica umetnih cvetic, nagrobnih vencev in mrtvaškega blaga

E. RIESSNER-JA

preselila se je z dnem 23. oktobrom v

Nunsko ulico št. 3

nasproti nunski cerkvi ter se priporoča rojakom, da bi jo v novem prostoru mnogobrojno obiskovali.

Gostilna Antona Vodopivca

(Po domače „pri Prvačkoven“)

v Trstu, ulica Solitario št. 12

se priporoča in objavlja slav. slovenskemu občinstvu Trsta in okolice, da je preskrbljena za svoje prostore in za veselice „Trž. Sokola“ iz lastne zaloge pravega črnega in belega, nepokvarjenega vina po doli označenih cenah.

Črno prvaško (novo) po 32 krajcerjev liter
Belo „ (novo) „ 40 „
Rizling sladki, prvaški (novo) po 48 liter
Modra frankinja prvaš. (nova) „ 40 „

Stara vina, bela in črna, večletna, toči v sodih po 40 in 48 kr. liter, v steklenicah pa liter prve vrste po 80, druge po 60 kr. Družinam od 5 litrov naprej 4 kr. ceneje.

Karol Drašček pek Riva Corno št. 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

Ivan Dekleva veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja na Generališču (prehod Edlingov). Prodaja na debelo.

Franc Bensa v Ozki ulici št. 8 v Gorici prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah; zato se sl občinstvu priporoča za obilen obisk.

Anton Obidič čevljar v Semeniški ulici št. 4 se priporoča Slovencem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči na ravno brisko vino.

Anton Fon v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Ant. Jeretič za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjižice, knjige za upisovanje itd. Pisanke in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar slavno učiteljstvo še posebno opozarja.

Ivan Pečenko veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici št. 8 (poleg ljudskega vrta na desno), prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno postrežbo in nizke cene.

ANDREJ JAKIL, tovarna kož v Rupí posta Gorici, na trgu Kornu.

Ivan Reja gostilničar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Cene prav zmerne.

Anton Koren trgovec v Gosposki ulici št. 4 prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Franjo Jakil lastna tvornica kož v Rupí pri Gorici. — Prodajalnica v Gorici, Raštelj 9.

„Kažipot“ za leto 1895-96.

dobi se v tiskarni za gl. 1-20, s pošto 10 kr. več.